

30869K

వ త్రి ది న ము వ త్రి త్త వా కి కి వేసలు

VOL. 2.

చెన్న పట్టణము 1916 సం॥ మార్చి నెల 28 వ తేది మంగళ వారము

NO 30

సంపుటము.

రా. ద. స. నా. మ. స. వ. త్రి. త్త. వా. కి. కి. వే. స. లు.

సంచిక 304

126

శ్రీ జనమునకు ముఖ్యమగు భూమణము.

చక్కని తలకట్టు.

వట్టువలె, మెత్తనై, దట్టముగానుండు నల్లనిశిరోజములకోరని శ్రీ లుందురా? కామినియా ఆయిల్ (రిజిస్టరు)

శ్రీలక్ష్మి తప్పనిసరి. మెదడునకు శనిదెట్లు హానికలుగును. శ్రీలక్ష్మి, చెప్ప బనియేలేదు. ఉష్ణాధికమునకు తల చల్లబడును, నొప్పిపోవు, బట్ట తలబాగుబడును, అన్నిటికన్న మిన్న నువాసన లురించును.

మైనూరు వస్తుప్రదర్శనమున బంగారు పతకము

బహుమతి బడసినది. దీని ప్రాధాన్యాన్ని విశేషముల బొగడుట కిదియేచాలును. ఊరక గ్యారంటీ, పూచీలు, ఇయ్యకేల, కేశచందంతటను వాడబడుచున్నది. యొకటియే. ఇంతవరకు వాడి చూడకున్నచో పెట్టకేవాడు. నిశ్చయముగ సంతోషమును గలిగించగల గొప్పవరము. ఒక్కసారి వాడినచో ఎల్లప్పుడూ మీరే విడవాడజాలరు.

హెచ్చరిక:— కామినియా ఆయిల్ అడిగినప్పుడు కొందఱు మోసగాళ్లు ఏదో యొక సామాన్యప్రమాదముచే "ఇది చాలనుంచిది. మిక్కిలి చౌక" అని జెప్పి దానిని కొనుగోని తప్పుచున్నారట. ఆమాటలచే మోసపోకుడు. "ఆ నూనెలలో" వారికి మిక్కిలి లాభము వచ్చుచుండుటచే అట్లు చేయుచున్నారు. కామినియా ఆయిల్ రిజిస్టరు మార్కు చూచుకొనుడు.

ఒక సీసా 1-2 రు 1-0-0. ఐ. పి. రు 0-4-0

8 సీసాలు రు 2-10-0. ఐ. పి. రు 0-7-0

సోలుపజెంట్లు, ఆంగ్లో. ఇండియన్ డ్రగ్స్, అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

55. హమ్మింగ్స్ మాల్కేటు, బొంబాయి.

మదరాసు ఏజెంట్లు- మెహతాపురుషోత్తం మూర్తి, 29, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు

నల సంవత్సరాది సంచిక

ఆంధ్రోద్యమచరిత్రము : అనంతరయుద్ధచరిత్రము !

పంచాంగము

ఆంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన యమూల్యవ్యాసములు

అనేక పటములు చిత్రపటములచే విరాళముచేయును

ముచ్చటగా ముద్రింపబడుచున్నవి

సరిగా సంవత్సరాదివాడు వెలువడగలడు

యుద్ధమువలన కాగితముల కల వేర్పడినను, విశేషము సొమ్ము వ్యయముచేసి సంవత్సరాది సంచిక పూర్వమువలెనే మంచికాగితములపై ముద్రించుచున్నాము. కాగితముల లిబ్బందివలన నలసంవత్సరాదిసంచికయొక్క ప్రతులు చందాదారులకై మితముగ ముద్రితము లగుచున్నవి. సంవత్సరాదిసంచికను బడయగోరువారు వెంటనే చందాదారులుగ జేరుట యుచితము.

ఆలస్యము=ఆశాభంగము

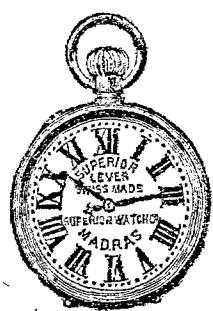
ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	వెల. రు.	0	8	0
" ఆంధ్రసంవత్సర "	"	0	12	0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, దినపత్రిక 3 మాసముల చందాదారులకు	"	1	0	0
ఇతరులకు	"	2	0	0

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు

తేలుమందు:— తేలుకాటువలన అపాయములేదు గాని విశేష బాధగలను. తేలుకాటు విషము నెత్తురులో ప్రవేశించదు. బాధనరములవెంట పెద్దనరము దగ్గరనుండి లాగుట ప్రారంభించును. కుట్టిన కోటును మొదగునటులుచేసిన బాధలగ్గును. వెల సీసా 1-కి 8 ల.

అమృతాంజనం డిపో 10, నెగిరోడ్డు, బొంబాయి. అమృతాంజనం డిపో, చెన్నపురి.

194] సుపీరియర్ లీవర్ జ్యూయల్స్ వాచ్. గొలుసుతో సహా ధర రు 3-0-0 పోస్టేజి 0-4-0 దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారంటీ గలదు.

ఈగడిమీరము దయచేసి మా కంపెనీ వేరు ఎట్టనిశితానో ముద్రింపబడియుండును. ఇది చూచుట కందమై తలచినచో, దత్తు గ్రూప్ ఆఫ్ గ్లాసు డోనునుగలిగి మొరటుపనులకు దగియుండును. పెరి పైమాత్ర లోభాగమున గ్యారంటీపీటి అతికించియుండును. సీనుండి మా కై తయారుచేయబడినది. కాన నెవరి యొద్దను జేక్కదు. ఒకరోక్కరును తీయడరను తలంపుతో తప్పకుండునందిలిమి. చాలకాలము కనుగొనినట్టి, నవ్వు ధరగల గడియార మిది యొకటియే. యది యనభవమున జెలి యును. ఇదిగల కనేక గడియారములు భర్తయి యొగ్గతా పత్రముల నందియున్నవి. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మా పట్టణమున ననేకులు కొని సంతసించినన, వేరుమాటలెందుక? సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, హైదరాబాద్ నంబోర్, చంద్రావ.

304 కాటోల్ పాడరు

సల్లులు, చీమలు, ఈగలు, చిమ్మటలు మున్నగు క్రిమిల నుట్టించు వురుగులను నశింపజేయును. టికె 1-కి అ. 0-0-0

కాటోలు పత్తులు

దోనులను, ఈగలను నశింపజేయును, పారదోలును 240 కట్టులుగల పెట్టె 1-కి అ 12 మిలీమీటర్ల బాధములకు చీమలను కడకటిండ్లయందు పట్టుట దోషమును, పుష్కలపేటికలను చితులనుండి కాపాడును సోలుపం జెట్టు:— టి. హార్ ఆంధ్రుకో. 1-11, స్ప్రింగర్స్ట్రీటు, జార్జి టౌన్, మదరాసు.

స్టీమ్ మోటారుబండ్లు

విశాఖపట్టణజిల్లా అనకాపల్లిలోనుండి రాధాకృష్ణస్టీమ్ ట్రాక్ సీట్ కంపెనీవారివల్ల 1916 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 8 గా యరు ప్రియాజితల సౌకర్యార్థము చక్కని యెర్పాలులతో మిక్కిలి నవీకరణలకు నడుచుచున్న తయారు చేసబడిన స్టీమ్ మోటారుబండ్లు ఆనకాపల్లినుండి వోడవరము మార్గముగా మాడుగులు నరకు రావోకల సౌకర్యమును. ఈ యెర్పాది రెండు మైళ్ల ప్రియాజితల మూల రెండుమైళ్ల కాలములో పూరితయిబడును. కనుక ఇది కొద్ది రోజులలో ప్రియాజితల చేయబడు రాకపోకల సౌకర్యమును చేసే, సుదృఢరహితకల కాలము. చార్జీలు ముందుగానే తీసికొని చూచుట నిరీక్షించి గమనించుట కోరబడుచున్నది.

The Radakrishna Steam Transit Co., 391 Anakapally Proprietor:—Nagulakonda Radakrishnaiah. GLASS MERCHANT, MADRAS. S.

మచిలీపట్టణము భక్త ప్రచారిణి పరివత్తు,

(ఉన్నతి) బహుళాతి పరీక్ష, 1916.

భారతవర్షమున నుద్భవించిన మహా మతకర్తలయొక్క
యొ, భక్తాగ్రగణ్యుల యొక్క యొ ప్రితిమలతోను, కొన్ని
శాసనద్వార్య రత్నములతో సజారంగులతోను అద్భుతపేద
మీద నుడిచింపబడు యోగ్యతాపత్రికాః పరీక్షించుచు గల
సాంధిన దరఖాను దారందరి కియ్యవలెను.

విన్నోదింపఁగల పురుషులలో నూర్కూ వివాహమున
కట్టణోపాయములు కలసి వీరి స్వకలగారి పోషణము క్రింద
సాకాశమును పరివర్తింపిరి. గనగృహమును, యూరోపి
యను, యూరోపియు ఇండియను ఉద్యోగులును అనేక
మంది సాధకమును జూపవచ్చును. మహాన 700 రూపాయలు
పొందు కనూలెనది. ఈ సమస్యను ముగిసిన కలిసిందినారు.

సామ్రాజ్య శాసనసభ

రాజప్రతినిధిగారిచ్చిన యుపన్యాసము

స్వరూపాలనము

ఈ దేశమున కధిపతీవశముల కుండైన స్వరూపాలనము నుండి స్వరూపాలన మొనగబడవలెనని ఇటీవల కలుపుకు పోయిన కథలలోను నభిలషలలోను కలగించుట వివరమునున్నది గాని వీరి అధిపతీవశములలోని స్థితిగతులను బాగుగా గ్రహించిరా? లేదామని నేను సంశయపడుచున్నాను. స్వరూపాలనమును బడయుట కెట్టియత్నము యశస్వరమో గ్రహించుట వీరాదేశములకు పోయి చూచి రాదగును. ఈ అధిపతీవశములకు స్వరూపాలనము రాజనీతిజ్ఞులవలన వాకస్మికముగ కలిగినది గాదు. వారు చిరకాల మధ్యస్థులందు యుద్ధులగుటవలననే లభించినదని గూర్చిన చదువుటవలన తెలియగలదు. అధికముగా భాగ్యతలను జహించుట కర్హులైపెనుటనే వారి కది లభించినది. హిందూదేశమునకు స్వరూపాలనము జాతీయాశయముగనుండ దగదని నేనెప్పుడో చెప్పవలెను. అది యుభయముగ కోరదగిన యుద్ధమును కోరిక. ధీమంతు లందఱునుగూడ దానినంగీకరించి యున్నారు. ప్రస్తుతస్థితిలో కేవలభావనాత్మక మైన కార్యనిర్వహణ సమర్థము కావాలను. దేశమందు కలుగుచున్న రాజకీయ సాంఘికసమస్యలను నిర్వహించుటకు వలయు క్రియాశక్తియు ముఖ్యముగ కావలసియున్నది. అట్టి అర్హతను బడయనిష్ఠితిలో లేనిపోని యాశలను కలిగించుటవలన రాజకీయభివృద్ధి చేయరుటకు బదులుగ మరింతదూర మగుటగూడ తటస్థమిదము. చాలామంది జ్ఞుల యభిప్రాయముగూడ నిటు లనే యున్నది. నే నిటుల భారాశయముగ నడుపుటలో నిరుత్సాహపరచుట వాతలంపుగాదు. అర్హతవలన నిట్టి స్వాతంత్ర్యమును దేశము లభింపఱుముగ బడయుటకు చూడవలెననియే నేను కోరుచున్నాను గాని యుక్తకాలము రాకముం దట్టి ప్రతిస్థాపనల సేవరచిన కలుగు వివరతత్వములు తటస్థమిదముండ చేయవలెననియే నేనింత యాశ్రయముతో చెప్పుచున్నాను.

మాడన వేరా

ఈ 4½ సంవత్సరములనుండియు నేని యాశయమునే బాగుగా విమర్శించుచుంటిని. భావికాలమున హిందూదేశాభివృద్ధికి నేను చేయగలదాని సంశయము చేసెదను. నేను క్రింది ప్రశ్నలను నా మిత్రులు సరళము జంకిప్పుకొనినో నాలోచించి కన్యాయించినరీతితో ఇండియాదొరతనమువారు 25-8-11 వ తేదీని ఇండియానుండి గారికి పంపినట్టియు చాల చర్చకు పాల్పడినట్టియు లేఖయందలి ప్రశ్నలకు నా సమాధానము నేనే బాధ్యుడను. ఈ 4½ సంవత్సరములలో జరిగిన యంశములను బట్టి నేనా లేఖలో చూపినభావము లని నుచుండునను మార్పులనుపరిచెదని. నానునకునకు దృఢమైనది. ఆ పేరా యర్థమేమని అనవసరముగ తర్జన భర్జనచేసిరి. అది సులభమైతిని వ్రాయబడినది గాన నాంగ్లభాష వచ్చిన వారి కందరికి నది సులభముగనే యర్థమగును. గాన నేను గాని నిపుడు వివరింపవలసిన యక్కర కనబడదు. గాని అందు చూపబడిన యాశయము వెంటనేగాని నిర్ధారణ చేయబడిన కాలముమితిలో. గాని కార్యరూపము నొందవలసిన నాయుద్దేశ్యముగాదుగాని ఆయాశయమును దృష్టిపథమున నిడుకొని దానిని ప్రాప్తించుటకు, తనన ప్రయత్నములను చేయవలెననియే నేను నూచించితిని. అది ఎంతకాలములో సిద్ధించును. ఎట్టి యాశక్తిని బడయునను విషయములను చర్చించుట నిష్ఫలమొనగాదు. పరుగిడుటయును బాగుగా కాలాది సడన గలిగి యుండవలె ననవలెనని నేను చేయు హితవోధము. ఆ పేరాలో నిడియంతయును స్పష్టముగ వివరింపబడినది. ఆలేఖ ప్రాయబడినది మొదలకొని ఇండియాదొరతనమువారిట్టి యత్నముతోనే ఈ 4½ సంవత్సరములనుండియు పనిచేసియున్నాను. గాని అనుపకర్తవలన తమకోరికలనువారు పూర్తిగా నెరవేర్చుటకు పోవుటమాత్రము తటస్థమయిండునని. ఈ 4½వత్సరములలోను బంగాళము ప్రత్యేకరాష్ట్రముగ నొనర్చబడినది. కార్యనిర్వహణ సమర్థముగ గతర్చును నియమింపబడినది. వీహున దొరసాను లాకరాష్ట్రముగ నేర్పబడబడినది. కార్యనిర్వహణ సమర్థమును లే. గతర్చును నియమింపబడినది. కానన సభలలో నియోజిత సభ్యులనుంట్టి కృద్ధినింపబడినది. మధ్య రాష్ట్రమునకును ఆసామునకును అధికారసభ్యులసంఖ్య అధికముగ

గల కాననసభ లేర్పరబడినది. వీహున రాష్ట్రమునందు నైకోర్టు ఏర్పరబడినది. ఇండియా దొరతనమువారు నూచించిన ప్రకారము సంయుక్త రాష్ట్రమునందు కార్యనిర్వహణసభ యును పంజాబునందు నైకోర్టును గూడ సచిరకాలముననే ఏర్పడ గలవను గట్టి సమ్యక్ము నాటగలను. నిజముగ ఈ 4½ సంవత్సరములలోను జరిగిన ఈ కార్యములు స్వల్పమైనది కావునడక మందముగలేను. ఈ దేశము చాల విస్తీర్ణమైతి ఆ యారాష్ట్రములలోని అలవాటులు భిన్నములు. గాన దేశమున కంతటికిని సమవిధానము నేర్పరచిన సమర్థత కలుగగలదు. మరి యును అధికారమును కేంద్రీకృత మొనరించుట లాభకరముగాదు. అధికారవిభజనచే సమవిత్తమనిగూడ నేనీభావము గోచరింపించితిని. కార్యరంభ కార్యపరిణామకారము ఇండియా దొరతనమువారిచేయించే యుండవలెను గాన నది యట్లేయిండును. కాని రాష్ట్రములకు సంబంధించినట్టియు రెండవకము ప్రాంతీయత గలిగినట్టియు విషయములందు నిశేష స్వాతంత్ర్యము రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములవారి కివ్వబడును. పరిపాలనాధికారము రాష్ట్రీయ దొరతనమువారిదనియు పరిపాలనాధికారము సామ్రాజ్యదొరతనమువారి దనియు మనకు నందుచుకొని ఆత్మకనసముగని విషయములలోతప్ప తక్కిన అన్ని విషయములందును చాల స్వాతంత్ర్యమును రాష్ట్రీయ దొరతనములవారి కొసంగుటయే నా సంకల్పముగా నుండెను.

భరతఖండ భావిస్థితి.

యధానంతరమున వీరేశమునకు సంబంధించిన రాజ్య విషయముల నేకము చర్చించబడగలవు. అపుడు చర్చ తీవ్రముగ నుండును. కాన వానినిసామూహితో పరిష్కరించుట యవసరమున ఎల్లవానికిని లేటెల్లమైనది. అట్టివిషయములలో పెక్కింటిని గూర్చి నేను సాకల్యముగ చర్చించితిని. వానినిదారభావముతో పరిష్కరింపవలసిన రీతిని ఆంగ్లేజు ప్రభుత్వము వారికి ప్రానిలినిగాని వానినిట వివరించుట సముచితముగాదు. కడపటిదేశయ మహాజనసభ కధ్యక్షుడు వహించిన సర్వేంద్రసింహా గారిసంగిన యుపన్యాసమును నేను చదివితిని. “మనము చూపిన రాజభక్తికి ప్రతిఫలముగ మన దేశమునకు సంబంధించినసమస్యల నువారభావముతో పరిష్కరింపవలెను. మన మాంగ్లేజు దొరతనము వారితో చేరమాడుట గౌరవముగ పరిగడన” సింహాగారు నడిచిరి. నేనంలకు చాల సంతసించితిని. రాజభక్తి అమూల్య పదార్థము. అది చేరసారములకు నింపదగిన సాధారణపదార్థముగాదు. భారతీయయోధులు సంకరరంగమున మహా ప్రతాపమును చూపిరి. విభక్తాలమున భారతీయ ప్రజలు సామ్రాజ్యభక్తిధీతులై యుండిరి. కొన్నివత్సరములకు భరతఖండ మన రాజకీయ నైతికాభివృద్ధి లిగినదను కారణముల చేతనే ఏయేమాటలు జరుగవలసి యున్నవో ఆయామాటలు జరుగగలవని నాయభిప్రాయము. అన్ని ప్రశ్నలకులకంలెను భారతీయ యోధులయొక్కయు నైతికోద్యోగులయొక్కయు మర్యాదకు స్థితిని విశ్వక్రమును కృద్ధినించిండుట చాల ముఖ్యముగ విషయము. ఏలననిన ప్లాండస్సుమున్నగు యాధారంగములలో ఆంగ్లేజులకును అధిపతీవశములకునెలవలయుచు భాగమున భారతీయతల నేనామూఖమున నిలచి ఆసాయమును అగ్ని జేంద్రీయమును ఆమధభారమును నైరించి భరతఖామి గౌరవమును కీర్తిని కాపాడిరి. రణరంగమున పోరినవలూగులైనవారి పోషణకు దొరతనమువారు ప్రత్యేకపు ఏర్పాటులను చేశువలెననియును రణరంగమున మృతులైనవారి బిడ్డలకు విద్యనేర్పటమును వారిపుత్రకృద్ధిని గమనించుటయును దొరతనమువారియొక్కయు దేశములయొక్కయు ముఖ్యకర్తవ్యముగ నుండవలెననియును నేను నూచించుచున్నాను.

ఆనరణమున మార్పు.

సామ్రాజ్యమునందు భరతఖండస్థానమును గూర్చి సామ్రాజ్యసంఘమున భారతీయప్రతినిధిగూడ యుండవలెనని విషయమును ఆంగ్లేజుదొరతనమువారు సానుభూతితోడ పరిష్కరించుట నేను కాననసభలో నెట్లెంబరునెలలో చెప్పిన విషయము. నా కితి క ప్రాంతీయతను భరతఖండమున ఏలననిన హిందూదేశమునుగూర్చి ఇండియన్ కల

గని నూతనోదారభావములు కలుగుట కిదియే ప్రాతిపదికము కాగలదు. వీనితోడనే నూతనతక మదయంపగలదు. నెట్లెంబరునెలలో జరిగిన సామ్రాజ్యసభలో ము. మహమ్మదు షేఖ్ గారు సామ్రాజ్యసంఘ సభ్యులనుగూర్చి యావపాదించిన తీర్మానమునుగూర్చి అధినివేశనములలోని ప్రత్యేక లక్షణాలవ్యాసమును ప్రకటించుటయును వారందఱు దాని నంగీకరించుటయును శుభముచేయుటను ప్రోత్సహకములు నై యున్నవి. హిందూదేశమునుగూర్చియు ఆంగ్లేసామ్రాజ్య కథలయందు హిందూదేశమున కొనగబడవలసిన స్థానమును గూర్చియు అధిపతీవశములలోనివా రందఱునుగూడ నూతనావకూల భావములకు కలిగి యున్నారని దీనివలన స్పష్టమగుచున్నది. ఈ మహాసంగరమున భారతీయయోధు లొనరించిన మహత్కార్యములను లేస్తగా గురించిరి గాన సామ్రాజ్యసంఘమున భారతీయ ప్రతినిధులు అధిపతీవశముల ప్రతినిధులతో సమానముగ నొంపముతోగూడి న స్థానము నాక్రమించుటకు వీలగునట్లు సాంప్రదాయమును సవరించుటకు అధిపతీవశముల రాజనీతిజ్ఞులు దారభావముతో పూనగలరని నాకు విశ్వాసముగలదు. గాని నిట్టి వ్యాయగోచితమగు సుత్తమ స్థానమును ఆంగ్లే సామ్రాజ్య సంఘమున హిందూదేశములు బడయుగల యుత్తమ మగునదనుదర్శియున్న తలతో హిందూదేశమును విడచుచున్నందులకు నే నదికానందము నొందుచున్నాను.

అధిపతీవశములలోనున్న భారతీయము

కొనుగటామారునాకా ప్రయోజనములన కలిగిన సమస్యకట్టి అధిపతీవశములతో నావకూలము కలుగుటకు మన మాలొచింప దగినవని నేను పడునెనిమిది నెల క్రితము కొన్ని ప్రశ్నలను కానన సభ్యులకు నూచించితిని గాని అది చర్చా ప్రధానములగుటచే యుద్ధకారణమున నేను మరల సమాధానములను కోరలేదు. గాని అట్టి ప్రశ్నలు యధానంతరమున మరల గలుగగలవు. సామ్రాజ్యమున భరతఖామి పరిపరచు ముఖ్యభాగమున అప్పటికి అధిపతీవశములవారు బాగుగా గుర్తించియుండును. గాన వారా ప్రశ్నలకు చాల మదారభావముతోనే సమాధానము లిచ్చెదరు. గాని గత సంవత్సరము నేను కొన్ని విషయములను చదువుటయును వినుటయును తటస్థమిదమున నేను దేశముల నా విషయమున హెచ్చరింపగోరెదను. ఆంగ్లే సామ్రాజ్య పౌరసత్వముగల వారందఱును సామ్రాజ్యాంగరక్షేయము లన్నిటి యందును సమాన స్వాతంత్ర్యములను గలిగియుండవలెనని సిద్ధాంతమెంత ప్రకటమైనదైనను అధిపతీవశములవారు వారి వారి దేశములలో సర్వాధికారులయియు వారిదేశముల యభివృద్ధికి వారికి చేరువేరు ఆశయములు ఉండుననియునుగూడ ఈ దేశములు జ్ఞాపక ముంచుకొన దగును. ఇట్టి విషయములు పూర్తిగా గాకున్నను చాలవరకు మానసిక సంబంధముగలవిగా నున్నవిగాన వాని పరిష్కరింపవలసిన సయిమే గాని నిర్వంధ ముచింతసాధనముకాదు. కాన నీవిషయమున సధిపతీవశములవారితో నెట్లు కర్మహారవిస్తారమునకు గడంగవలెనో భారతీయముల గమనింపవలెను. లేనిపో ప్రతినిధులను జూచి భ్రమించి కరగతమును యధారకన్తువును చే బారవిడచుట తటస్థమిదము. పరస్పర లాభప్రతిబంధకము కలిగినపుడను నయమేగాని పోతుకత్తి యుత్తమ సాధనము గావాలను.

నూతనరాజధాని.

1911 వ సంవత్సరమున జరిగిన ట్రాభిషేక సమయమున సమస్తసానుంత ప్రభుప్రభావంతరము నిండోలమున మన సార్వభౌము లొనరిన యజ్ఞనమసరించెయే డిల్లీ నగరము రాజధానిగా చేయబడుటయు నూతన నగరనిర్మాణప్రారంభమును జరిగినది. శ్రీవారి యజ్ఞానసారమిట్టి వత్సరములలోనే నగరనిర్మాణపటములు సిద్ధపరపబడినది. రాజమార్గము లేర్పరబడినది. భూమిచదును చేయబడినది. అనవసరము చిల్లర పనులన్నియు పూర్తిచేయబడినవి. యుద్ధము రావనని పని యంక సభికముగ జరిగియుండునుగాని యుద్ధ కారణమున నష్టము కలుగకుండుటకు చేయవలసినంత పని మార్చిమే చేయించి తక్కిన పనిసంతయు నేను నిలిపివేసితిని. అయినను రాజప్రతినిధి చందీర జడ్జులకు పని బాటగానే సాగినది. ఈ లోటు పొట్టు మూడే దీక్ష వచ్చును. శ్రీ బార్ది చక్రవర్తి గారి నగరనిర్మాణమునందు చాల శ్రద్ధసహించి యున్నాడు. నాడ శ్రీవారు ప్రసాదించిన లేఖలలో నీనిర్మాణమునుగూర్చి శ్రీ బార్దిచక్రవర్తిగారు వ్రాయించుచునే యున్నాడు. భారతీయ సామ్రాజ్యమునకు రాజధానియగు పట్టణమున ఉండవలసిన మాన్యతలకు లోటులేకుండునట్లే మహాన్నతమగు రా

12 వ పేజి చూడము.

విషయానుక్రమణిక.

వృత్తాంతము	3
సామగ్రియధానము	4-5
ప్రధానవ్యాసము	
యధము	6
వ్యాపారముల కార్యములు	7
విరోధ మహాసంగ్రహము	
విశేష తంత్రములు	8
వృత్తాంతము	9
ఇతరవ్యాసములు	10
ఇంగ్లీషు తంత్రములు	11-12
కీర్తిశులకు విశ్వాసములు	13
మామూలు పుస్తకాల సంఖ్య	14

ఆంధ్రపత్రిక

1916 వ సం॥ మార్చి నెల 28-వ తేది

మంగళవారము.

యధము

యధ మెప్పుడైనా సాగిపోవుచున్నది. జర్మనులు వర్షముకడ పరాజయము సంగీకరించి యూరప్‌లోవున్న కానరాలేదు. కొంతకాలము శాంతపడినట్లు కన్పించుచు మరలమరల దూరి యని చేయుట వారు పద్ధతిచేసికొనినారు. వర్షము చేరుట జర్మనీకి సుసాధ్యము కాదు. ఇప్పటికి కోలుపోయిన లక్షలకొలది వైద్యము మాత్రమే కాక జర్మనీ ఇంకను నెన్ని యోరెట్లు తన పుత్రుల నెంపికవలసి యుండును ప్రాచీనవారు నీయద్దేశము తోడనే శత్రువును తమపైకి రానిచ్చుచున్నారు. ఇటీవల జరిగిన పోరాటమున ప్రాచీన రొక కొంతభూమి మానుకొనవలసివచ్చినదట గాని అది యంతయుప యోగ్యతయింక భూమి కాదు. అచ్చటినుండి జర్మనులు బయలు వెడలవలసి యుండినచో ప్రాచీనవారి యగ్నివర్షమునకు నెదురుకాక బయలు వెడలటకు పిలువేదు. ఇట్లగుటచే జర్మనీవారు సంపాదించిన స్వల్పలాభమే లాభముకాదని ప్రాచీనవారైనను ననడలచుకొనలేదు. వారు బక్కసంగతిని మాత్రము చక్కగా నెరుగుదురు. జర్మనీ వర్షమును స్వాధీనము చేసి కొనక వెనుకకు మరలుట మాత్రము జర్మనీకి స్వదేశమున మహా తలవ పుటుగా నుండక మానదు. కావున జర్మనీ ఈప్పుడు నలంఠిని బోదనుట స్పష్టము. దీనిని ప్రాచీనవారు గురితించి యున్నారు. తమబలము లను శత్రుబలభంజనమున కెంతవరకు పయోగించు నగునో అంతవరకు నుపయోగించుకొని ఇతరత్ర పండుగ చేసుకుంటుంటే వారు నిశ్చయించుకొని నారు. ప్రాచీనవారింతదూరము సిద్ధపడి వర్షమును మానుకొనుటను నూడ వెనుదీసుకున్నారనుట సాచిత్యమై యున్నది. అయిన శత్రువే దినముల పోరాటమునకు పైగా వర్షమువద్ద పోరిపోరి ఆవర్గ స్థానము చేరుట సులభము కాదని యాలోచించి ఇంత పోరాడియును మరల మనోమాంటు డ్యులో పులకడనే యుండుటకు తలంచుకొని ఈస్థానము విూడనే ప్రణయెట్టకొని యుండియెడల మిత్ర ముడలి ఇతర ప్రాంతములలో గట్టిపడి చక్కని వసంతర్తువున ఆవస్థాందనం బుపక్రమించుననివెరచి అన్ని రంగములలోను సకాలముననే చలనము

చూపించ వలె నని యారంభించి నాడు. రైగా ప్రాంతములలో పోరాట మొక కొంతకాలముగా తీక్షణముగా జరుగుచు వచ్చుచున్నది. రుష్యావారు విచ్చాభించి అని చేయుచున్నారు. రుష్యావారు, త్రోసికొని పోవుచున్నది కాని జర్మనీకే తేని ఆశ కానరాలేదు. రుష్యావారు ద్వీచువులన్ని రైలు శాఖపై కన్నువైచి జేకబోవుటవద్ద శత్రుప్రధాన మును కొద్దిగా భేదించినారు. ఇంకను దక్షిణ మున నారోచ్ సరసునకు పడమటను పోస్టాకి ఆస్థే మునుగాను సంకులనమరు బగు చున్నది. విశ్వీకడను ప్రెస్వియాటి ప్రక్కను బలంబగు పో రను! యున్నది. పరుసగా నీస్థానము లన్నియును దక్షిణమునుండి ద్వీచువునకు విల్వాద్విచున్నరైలు మార్గమును చేపట్లు, గీయబడిన బాటపైనున్నవి. అలాగ క్రమముగా నీస్థానములు విల్వాచుండి ద్వీచువునకు వచ్చుచున్నట్టికే రైలు మార్గమునకు దగ్గరదగ్గర నగుచు వచ్చుచున్నవి. అందుచేత రుష్యావారు పెట్టుకొని యుండు నుద్యేశము ఈరైల్వేను దీసికొనుట యని స్పష్టముగా జెప్పు వచ్చును. ఈరైలు మార్గము రుష్యావారి స్వాధీన ముననే జర్మనీకి రీగారంగమును జేరుటకు తెల్పిట్లు నుండి బయలుదేరవచ్చు శాఖయొక్కటియే శరణ్య మగును. మాండు వసంతర్తునమరమున కీ పరిస్థితి యంత సహజముకాని కాకపోవును. కావున జర్మనీ సాధ్యమైనంతవరకు నీ తరుణమున రుష్యావారికి ద్వీచువులన్ని రైలు మార్గమును వదలకుండుటకు ప్రయత్నింపవలసి నచ్చును. అందుకనియే జర్మనీ యారంగమున బలముగా తలవడ నారంభించి యున్నట్లు వార్తలు వాకొనుచున్నవి. పశ్చిమ రంగము నాలోచించినను జర్మనీకికాంతి కాన రాలేదు. బ్రిటిషువారు క్రొత్తగా నూచెను నుండి ఆర్రాసు ఉత్తర ప్రాంతమువరకును సురక్షణ ప్రస్థానమును ప్రాచీనవారి నుండి ఇటీవలనే తమ స్వాధీనమునకు దీసికొనినారు. ఇది వరకు బ్రిటిషువారు భూముద్ధమున వహించిన దానికంటెను హెచ్చు జవాబువారిని నేటిదినము వహించి ఇంతకాలము మహాశౌర్యమున శత్రువు నెదురుచు విశేష భాగము భూయద్ధము నొనర్చుచు వచ్చుచుండు ప్రాచీనవారికి కొంతపీడినిచ్చిరారు. యద్ధక్రస్థానము నాలోచించ నిదియు నింకను మిక్కిలి స్వల్పముయే చెప్పతగియున్నది. అయిన విత్రమండలి నాకాసమస్యలను, ఆర్థికసమస్యలను, వ్యాపారసమస్యలను అన్నిటిని నాంగ్లభూమియే తలధరించి పనిచేయుచుండుటచే నీ భూయద్ధబలము స్వల్పముగానున్నను ఆంగ్లభూమి వహించుభారము ఇతరులు వహించు భారమున కంటెను ఎంతో హెచ్చైనదని ప్రపంచమునందెల్లకును అంగీకరింతు రనుటకు సందియములేదు. వీరి వరుస పశ్చిమరంగ మున స్వల్పస్వల్పముగా హెచ్చుచు శత్రువునెదిర్చి పారదోల సిద్ధపడుచుండుట శత్రువున కంత శుభ సూచకము కాదు. మరియొక ప్రాంతమునను శత్రువు బ్రిటిషు బలగిరినే తాకుట కుద్యమించి నాడు. బహుకాలముగా చలనము మాపక ఇప్పటికాకను గ్రీకుసరిహద్దులవద్ద కొంత కడలిక చూప నారంభించినారు. డియూను వద్ద భండన మగు చున్నదట! ఇప్పటికి శత్రువుతో తలవడు చుండు వారు ప్రాచీన వారినియే తెలియు

చున్నది. సమరము సొకులం బగునేని సలోని కాలో పిండులు గట్టి యుండు నాంగ్లబలములు స్పష్టముగా ప్రత్యుత్తర మియ్యగలుగుననుట యతి శయోక్తి కాజాలదు. నేటి తంత్రములలో నొక దానిని బట్టి కుట్ - ఎల్ - అమారవద్దను కూడ శత్రువు చలనము చూడలంపినట్లు తెలియు చున్నది. బిట్లీనునకు నిర్మతిగా రుష్యావారు త్రోసి కొనివచ్చుచుండ శత్రువు జనరలు బాన్సు హెండు పై పరాక్రమముచూప నెంచుట యొక వింతగాదు. రుష్యావారు తెలిజాంచునకును నెంతో దూరమున లేక. ఈరీతిగా శత్రువక్షమువారిన్ని ప్రదేశ ములలో చలనముజూప నారంభించి యుండుటయు అటనట మిత్రమండలి ఎల్లభాగలను సిద్ధపడియే యుండుటయు నాలోచించుగా నిప్పటిలో కొన్ని రంగముల నైనను సమరము సంకులమై శత్రువు నకు వర్షము ఫలము తుదకు ఆకాశపుష్పంబగు నేమో యని మాత్రము బాగుగ నాలోచించు వారలకు దోచకపోదు. ఒకవేళ శత్రువు ఎల్లఎడల రొక పర్యామము గట్టి ప్రయత్నము చేసి చూచి తుదియాశ తీర్చికొండమా యని తలపెట్టి నాడాయచుటయు సాధ్యమే. ఎట్లైనను జర్మనీ దృష్టు లను వర్షమరంగము నుండి ఎల్లరంగములకును నూర్చుట కొప్పుకొనినదనుట మాత్రము విశదము. భూయద్ధ మొక్కటియే కాదు. నాకా యద్ధమునకును జర్మనీ ప్రయత్నము లారంభించినది యనిపించుకొన జూచుచున్నది. ఎ క్షటికంటె నెక్కువ ఘోరముగ వ్యాపారనావలను వండుటకు కంకణము గట్టినది. నార్వే కాదు, స్వీడను కాదు, హాలాండ్ కాదు, సాయుక్త రాష్ట్రములుకాదు ఏదేశమునకు సంబంధించిననావ యైనను సముద్రగర్భము చేరవలసినదే తటస్థరాష్ట్రముల పౌరుల స్వాతంత్ర్యములు గణనీయములు కావు. ఈ యవ్యతమాత్రము నాధారముచేసికొని సురక్షణ కాముఖము పెట్టుకొనిన నావ యేది కన్పించినను చెప్పుక ముంచివేయుటకు జర్మనీ ఆచారము చేసికొనినది. ఇందువలన నాంగ్లవ్యాపారమున కేహనియు రాబోదు. కానినాడే జర్మనీమూల సూత్రమును ఖండించిన విల్పచుగానును దినది. మును నష్టములందుండు తటస్థరాష్ట్ర రాజనీతిజ్ఞులును ఏమిచేయుదురో చూడతగియున్నది. తప్పక మరల జర్మనీ ఈముషాయముల మానుకొననైన మానుకొనవలసి వచ్చును. లేకున్న శత్రుసంఖ్య హెచ్చించుకొననైన హెచ్చించుకొనవలసివచ్చును. శత్రుసంఖ్య హెచ్చినయెడల ఇప్పుడు సరఫరాయన మాత్రమైనను ప్రాణాధారవస్తువులు సరఫరా కావుకదా. కావున కొంతవ్యయము కలిగించి ఇది వరలోవలెనే జర్మనీ ఏసంయుక్తరాష్ట్రముల తాకి దుకో శూచూపణ చెప్పుకొని మిన్నక యగునని నన్యువలసి యున్నది. వ్యాపార నాకల సంగతి ఇట్లుండ జర్మనీ యద్ధనాకలతోడు కొంతపని చేసి చూడ నలపెట్టినదనుటయు విదితమైనది. ఫిబ్రవరి 19 వ తేదీని బ్రిటిషు వ్యాపార క్రూయిజరు అలకంటారకును జర్మను స్వల్పముద్ధనావ గ్రీపునకును ఉత్తరసముద్రమున సమరము జరిగినదట! రెండును మునిగివని. ఆంగ్లనావ గుడ్లకు గ్రీపు మునిగినది. గ్రీపుటార్పిడోచే అలకంటారా మునిగినది. గ్రీపు మొదట అలకంటారా పడవ మునిగినది.

ఇప్పటికి గ్రీపు మునిగినట్లు జర్మనీకి చెలిసినందున నీ విషయ మిప్పుడే ప్రకటించినారట! మననావాయు మునిగినది కావున వారినావ మునిగినది యని మన యధికారులు ప్రకటించుచున్నా రని శత్రువు దుష్ట వార్త వేయవచ్చునని మనయధికారు లింతకాలము దీనిని దాచి పుచ్చి రేమో బహుకాలముగా జర్మను యుద్ధనావల సంచలనము పొడనూపుచున్న దను వార్తలు వర్ధిల్లుచుంటున్న సామ్రాజ్యమంతయు పేరావలో వృత్తాంతములకు వేచియుండు తరుణ మున సభికారు లీరితీ నాలస్యము చేయుట యంత న్యాయముగా దోచలేదు. ఈ ప్రాత వార్తతో కూడ మరియొక వార్తయు నేడు ప్రకటిత మయినది. జర్మను కహరాపడవలు రెండు ముంచబడగా రెండు డిప్టాయరులు బయలు వెడలిపోయి ఆంగ్ల యుద్ధనావల కెదురవడెనట! ఒక డిప్టాయరుమరలి రాలేదని జర్మను లంగీకరించినారట. ఈ వృత్తాంత ములను బట్టిచూడ జర్మనీబలము లొక్కుమట్టడి బయలుదేరి రా సాహసించలేకున్నను మెక్సికో యుద్ధనావగా బయలు వెడలి మిత్రమండలి యుద్ధ నౌకాబలమునకు కీడుచేయ బ్రయత్నించుచున్న వా యేమి యను సందియము పుట్టకపోదు. జర్మనీ వారి కీయుపాయము బరకాహడ్డి నూరిపోసినదేకాని ఇది ఏమాత్రము యుద్ధారంభమున ఫలవంత ము య్యేనో అంతకంటెను హెచ్చుఫలవంత మిప్పుడు కాజాలదనుటకు యుద్ధనావల సంచలనవార్తలు ప్రారంభమయిన కొన్ని మాసములుగా కలిగిన శూన్యఫలమే తార్కాణము. యూరోపురంగముల నీవెగిది నింకను ఫలము కానరాక పోరగుచుండ ఈపునస్సృతి తీరిపోయినది. పడమటి సరిహద్దున నగు పోరాటమున ఆరబ్బులు ఓడింపబడినారు. ఆర బ్బుల హడావుడిచే ఈజిప్టున నేర్పరచబడి యుండిన రెండు సైనిక కార్యాలయములలో నొక్కటిని తీసివే యగలుగుట మిత్రమండలికి సంభవించినది. కెయిరో లో నొక సైనిక కార్యాలయము ఇస్మీలియాలో నొక కార్యాలయము నుండినవి రెండును నిర్వి షాకమై పోయినవి. అనగా సూయెజ్ కాలువ సమస్యకును మునుపటి ప్రాచుఖ్యములే దనుట వ్యక్తము. జర్మను కర్మతీ ఆఫ్రికా నాడే ఆంగ్లల వశముగా గాస్కెల్లుగాను నేడు క్రమముగా జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికాను జయింప నారంభించినారు. కిలిమాంజరో అను ప్రాంతములువారిచే జిక్కినవి. ముందునకు పోరాటము సాగుచున్నది. హార్డింజ్ ప్రభువుగా రిటీవల చెప్పినరీతిని యుద్ధపురుషి ఇప్పటి కి.కను కానరాలేదు.

న్యాయవిచారణ వ్యవస్థనుగుట.

ఇండియా దేశము సంతక శాసనము యుద్ధావసరములకునై చేయబడినది యని దేశ మంతయు నెరుంగును. దీనికి తల్లి శాసన ముంగ్ల భూమిలో నిర్మితమైనదనుటయు జరిగిన సంగతియే. అచ్చటను ఈ శాసనము నిరంకుశముగా నుపయో గించబడుచున్నదని ఆదేశపు పత్రిక లవృద్ధకృషుకు వ్రాయుచు వచ్చుచున్నవి. వాని స్వాతంత్ర్యము నకు భంగముకలిగినదని యని మొరపెట్టుచున్నవి. గ్లోబులపత్రిక కొంతవరకు తప్పుచేసినను దానినాంగ్ల ప్రభుత్వమువారు అణచుట పెద్దనాపముగా నాంగ్ల పత్రిక తల్లయు గోలపెట్టెను. మన దేశమున పత్రిక

లకు దేశము సంతక శాసన ముపయోగించుట యొక లోపముగానే చేరదు. అది ఇంకను విచిత్రభంగులుగా పోలీసువారిచే నుపయోగించబడు చున్నది. ఆశాసనము యుద్ధము కారణముగా నీదేశమున కలిగినను కలిగెనుగాని వంగరాష్ట్రపు పోలీసువారి పనివండినది. బుదిపోటు, బోవదోపిడి లెక్కడ సంభవమైనను వారు కష్టపడి విచారించ వలసివనియే లేదు. దేశము సంతక శాసనము క్రిందట ముద్దాయము వీరని నమూనా చేయుటయే వారు తీ కొనవలసిన శ్రమ. వెంటనే ఆముద్దాయు లకు నిర్బంధ ప్రవాసమో అండమను వాసమో తప్పదు. ఈవిధముగా వంగరాష్ట్రమున పోలీసు వారు బహుచక్కగా ప్రజలను బుదిపోటువారల నుండి సంతక్షించుచున్నారట. ఇట్టి ప్రవర్తన స్టేట్సుమనుషత్రికకు తృప్తికరముగా కూడ నున్న నట! అపత్రిక యొక్క యుద్ధాహారము నిచ్చినది వినుడు.

“ఇటీవల పోలీసువారు విద్యార్థులు విడిచి నౌకానౌ క భోజన గృహమున పడకరి. అచ్చట మెయింజెంతురు లాంతరము, ఉంటు మున్నగువి వొరకెను. ఇది యొ నౌ క బండిబండిపోటులో నుపయోగింపబడినది నమ్మకము తో చేను. అచ్చటనుండి విద్యార్థులు కట్టుకొనబడిరి. వోపిడికి పా తులైనవారు దోషము ఈ విద్యార్థులేయని కనిపెట్టెటానో జల్లెడనో పాని గుకొంతలేదు. అందుచేత క్రిమినల్ క్యూ వారము లెప్పుటకు పిలువాలేదు. దోమకొనబడి ఒకవంగరా ష్ట్రీయారు తాను సాక్ష్య మిచ్చునని అందుమీద ముద్దాయు లకు ఇత్తుకొనే తాను ప్రాణధనముల కొన్నవలసి యొం దు నని భయమున క్యక్రతచేసె. విద్యార్థులు నిష్కంఠభా వమున నుంచబడిరి.”

ఈయుద్ధాహారమును ననువాదపరచి బొం బయి క్రానికలు పత్రిక వంగరాష్ట్రమున పోలీసు వారు బుది బుదిపోటులను దోవదోపిడులలోనే చేర్చుచున్నారని కాని రాజకీయముగు దోపిడులలో చేర్చుటలేదని తెలియపరచి హృదయ నిర్భేదక ముగా హాసవీధినుండి ఈక్రింది సలహాల నిచ్చు చున్నది.

“నిజముగా నీ సులభమైన మహాపాతమున నేరము లను విచారించువో విస్తారముగా నవలంబించుటయే కర్తవ్య ము. అందులన పోలీసువారికి ఎంతో వ్యయప్రయాసము తగ్గిపోవును. ప్రభుత్వమునకు ప్రజలకు గూడ క్యయప్రి యాసలు కుదరవును. మనము న్యాయస్థానములను సంతృప్త ముగా మూసేతునమన్ను. ఎప్పుటనైనను పార గుద్దలి ఉలి మున్ను కన్నులు కుండుట నిషేధించియెడల అచ్చటనుండు వారి నందరిని వెంటనే పట్టి కొట్టుట నుంచవలసినది. నేనా ఉత్తరపు పుట్టునకు వారా ఇత్తు ననుభవంక కష్టమే.”

సామాన్యముగా దోపిడుల విచారణయే యిట్లు జరగగా రాజకీయ నేరముల సంగతియు అందలి నేరముల సంగతియు చెప్పనేవనిలేదని క్రానికలు పత్రిక వ్రాయుచున్నది వారికి నట్టి నిర్బంధప్రవా సము చాలదు. విచారణ యవసరమే లేదు. విచిత్ర విచారణ కలదట! అదిఎట్టిదో ఎవ్వరు నెరుంగరా. కానిఫలము మాత్రము స్పష్టము. స్టేట్సుమను నను సరించి ‘ఇటీవల (పోలీసు) అధికారుల చళివళిముచే రాజకీయ విప్లవకారు లనేకులు పట్టుకొనబడినారు. అనేకులు అపాయాపాదకులు నిర్బంధ ప్రవాస మునకో అండమను ప్రవాసమునకో పాశ్చేయబడి నారు.’ ఇదియంతయు స్టేట్సుమనునకు సంతోషము నకు హేతువు. అనవసరానుమానములకై లోనై యిదివరకే కఠిశాసనముల దుష్టులు లనుభవించు ప్రాందవుల కెట్లుగనో ఆకత్రిక యాలోచించ వలసినపనియే మున్నది? నాగరికము పేరు చెప్పు కొను సర్వజాతులను విచారణలేక నేరములొక రాదని యంగీకరించు గదా! యుద్ధమనలన కలి గినదృష్టిపథ విభేద మింతమాత్రమైనను ప్రాందవు లకు ప్రసాదింపదా!

మనవార్తలు.
నేటివార్తలలో నొక్కటినునవార్తలకు సంబంధించిది కలదు. ఇండియా కాననిర్యాణసభలో గొ. విజయరాఘవా చార్యులవారు చేసిన యుపన్యాసమును మఱివార్తలయ్య సు ఘమువారు చక్కగా తెలుపలేదట. తప్పకును లోపములను మెండుగానున్నవట. ఆచార్యులవారురూపకవచన ఆతిభితి నిధుఃకును కృభుత్వమువారియ్య కొన్ని సహాయమును గురించి ప్రసంగించుచు వారి విద్యారాదరయు ఆప్తులు రూపకవచన శిశితుగా నుపన్యాసములకు బంపు స్వాతంత్ర్యము తప్పని యు అందుచేత వంపకువార్తలు హృస్వయలగుననియు నుపన్యాసకర్తలుకై తమ యుపన్యాసముల స్వేచ్ఛగా బాహుటము గా ప్రకటితములగునను పూర్ణాశ్రమిచే తగిన మర్యాదతో మెల గుమరనియు చెప్పిరి. ఈ విధముగా కృభుత్వమువారికి నాదా యము చేసికొనుట నిజముగా క్యయము తెగించుటయగునని వాఖ్యిస్తరి. ఈ సలహా కొందరికి నట్టివికటముగా దోచరచ్చు నుగాని దివదినమున పోటీకి భయపడి చెల్లకప్పలను పక్కటిం పవలసిన పత్రికా నిర్యాసామలకును అది చదున దొడకొను చ మవలపను ఇందెంతో ఊర్ధ ముడియున్నదని వివదము కా కపోదు.

క్రిశ్చియన్ కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు.

నిన్నటిదియు మన విశ్వవిద్యాలయభవనపు టారాను భూములలో నుం గవర్నరు వెంట్రుండు ప్రభువుగారు కీర్తి. శేషులైన కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారి పోతగిరియను కన్య సడలించి దాని చూడకుటకు ప్రేదర్శించిరి. కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారి యభిప్రాయములలో నేటిభవింకగవారును ఏకీభరింపరీనానకు అతనికి కొన్ని యుత్తమగుణములుండి నని యంగీకరింపక తప్పదు. క్యంతలిరా కట్టుదలమును చూచువ్య ముపించుకొనునంతటి వాక్యాటరమును గొప్ప యాచార్యులను విద్యాప్రియత్వమును ఆరవించుచు మిన్నగా నుండెనని తప్పకాజారు. ఆతడు నాతీయకళాకాలాదర్శ ముల ఫలవంతములు కాజాలననుగుడ విద్యావిషయకం బు ధారాళముగా సాముచేసినవాడని మేమెరుగుదుము ఆ తని నం స్ఫురత కళాకాల యు ను ప్రి సిద్ధము కావున నాతని స్మరింప తే యు విన్నాంబును స్థాపించుట కెల్లగును సంకీర్తనగల వారలే ఆయన నిన్నటి విగ్రహరూపము మాత్రము మాకు నామోదం బొసంగలేదు. వారి మాహాత్మా స్వరూపమును రాలేడకదా, చూచుట కీ చిహ్నము వెగటుగా కూడ నున్నది. వారిచే నుప క్రమింపబడి మహాదేశములకు మూలకంద మైన రనదేగ్రంథా గారము కథిలచుచుండి నీయస్పష్ట ఫలములెరుగు కెలావిగ్ర హముమీద నేలువెచ్చవెట్టి యుండుట మాకు సుమంజస ముగా దోచలేదు. ఆ విగ్రహము కింది నేడిక ప్రక్కల కి క్కడకడ ఉత్తమును మాన వచ్చుదంబు నీయజాలవు. ఆనాడు పుట్టె. ఈనాడుగలిచె. ఇన్నాళ్లు ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగ నుండెనను ప్రాచి చూడుట కేవిధమున నుపయో గకర సంవేదన కలిగించునో యరుగ జాలము. తెలుగుభాష యాభాసంబగుట మార్పిణ తప్పకదే.

సానిక వార్తలు

మహూచిక న్యాయ:— మార్చి 25.6 లేదోనంత ను వారమునందు మహూచకు సోకినవారు 61 గురు అందు కలక తృతియోదినవారు 21 మంది వ్యాధి తగ్గుచున్నట్లు కని పించుచున్నది.

మరణ విచారణ:— పబ్బయి అను ఒక వంపముడు కరీరమునందు పుట్టిన ఒక రణముయొక్క బాధ సహించలేక నూపునోపకీ చనిపోయెను. నిన్న సాయంకాలము టిర్తిక్కిన పోలీసు ఇన్స్పెక్టరుగారు అయిదుహూనువద్ద నా సంగతిని చూచి పరిశోధించిరి.

మంగలబాపము:— అందెనునోడ్రువై 14-6 లేదని సాముకాల 4-15 గంటలకు హెచ్. ఎ. బి. వెర్నను గాను మోటారుబండియొడ పోవుమండ నా రాను మనోగారి మోటారుబండిని బండివాడు ఆహుతముగా వెళ్ళునగారి బండివైకి తీసికొనికచ్చెననియు, నిన్నులైన ఇద్దరేదనియు వెళ్ళునగాను ఎచ్చున పోలీసుతోట్టల కేసుకెచ్చెను. పిల్లే గా రీదినమున కేసు బహుళజేసి ఏప్రిల్ 1-6 నేడికి జాయి ను చేసిరి.

జిల్లా పా మహా సంగ్రహము

అల్లాంటా నౌకకును జర్మను నౌకకును జరిగిన పోరు-వివరము

వైద్యు సమరమింకను సాగును-నార్మక్లిఫ్ పోరు.

పారిసు నగరమున నిత్రమండలి - యుద్ధసంగ సభ.

వివరము

జిల్లా పా మహా సంగ్రహము.

లండను, మార్చి 26:- మొదటి నౌకాయంతువలె జర్మనీ యుద్ధ నౌకకును గ్రీక్ అను దానియందుకూడ 2 ఏనుగుల అంగుళముల ఫిరంగులు, 6 నాలుగు అంగుళముల ఫిరంగులు, 8 టూప్సిడో గొట్టములు కలవు. అంగుళ నౌకాదళమున భారీ గ నువలెనూ, శత్రువుల నాశనమునకుటకై ఈ నౌక మెల్లగ న్వదేశమున కరుగుచుండెను. ఆ సమయమున అల్ కాంట్లా అను అంగుళకేత్ర పర్యవ్రాసకు దీని బయటించెను. నౌకలు 300 గజల దూరమున ఉండునీ వివరముల దెలుపకలసినదని అంగుళ కేప్టను జర్మనునౌక నడిగెను. నాశ్వరేత భావముందు ప్రత్యుత్తరము వచ్చెను. కాని కేప్టనుకు అనుమానము పోక, అల్లాంటా నౌక తాలూకు వడవ యొకటి నాశ్వరములకి దింపబడెను. వెంటనే జర్మనీయులు వడవపై ఫిరంగులను బాణచేసి పడవనాండ్రెనందర జంపిరి. అల్లాంటా నౌకయును ఫిరంగులబాణుల నీడమున నుండెను కాని నైపుణ్యము అలోచనము పరిపూర్తి నొసరెను. అల్లాంటా ప్రాసరణ గట్టి దెబ్బలు తిగులక పోలేదు గాన తుద కీ ప్రాసకు టూప్సిడో గొట్టబడినది. జర్మనునౌక ముగిసిపోయిన పన్నెండు నిమిషములకు అల్లాంటా ప్రాసకు మునిగినది. అనంతరమున అంగుళకేత్ర కేప్టను కొన్ని యాధునికముల కచ్చి సజీవులై యుద్ధ వారిని పశుద్రవ్యమునడి తీసినది. ఒక జర్మను జలాంతర్గామిని ముంచినట్లు ఈ నౌకలు తెలియపరచినవి. సజీవులైయుండిన జర్మనీయులు ఎడెంబొ పురమునకు తీసికొని పోవడిరి.

అంగుళకేత్ర స్థిమతు ముంపబడుట.

లండను, మార్చి 27:- పడునాలుగు వేలముల బరువు మోయగల యుద్ధ పాలిసు అను స్థిమత ముంచితమునడెను. అందరును గాపాడబడిరి కాని 11 గురు మాత్రము శత్రువులచే జంపబడిరి.

ప్రాస్తు

ప్రాస్తు

పరాసు వారి ప్రకటనము

లండను, మార్చి 27:- మ్యూజునడికి పశ్చిమభాగమున మాలాకులొక ప్రామమునకును అరణ్యమునకును, మా రెండవ వైశ్య పంక్తిని నడుచు ఫిరంగులు కాల్పుబడినవి. పరాతి యుద్ధము జరుగలేదు. మ్యూజునడి తూర్పునకు వోవరునందున అప్పుడప్పుడు ఫిరంగులు కాల్పుబడినవి. రంగమునెట్లను మనఫిరంగులకేత్రము తీవ్రముగ నుండెనుబరసినది. అందుముల మన చాలావొట్ల ప్రేమిట సుంభవించినది. విమ్యులెహటను చాలెము వైదమునై నుండు నేమబడినది. ఆగ్లోనులొక శత్రువుల పోకల దూర్గములపైవొన్ని వానజెనులొని రక్షణముల వైవొన్ని మేము అగ్ని గోళములను విసరితిమి. దొనామాంటు యొద్ద నౌక ఫ్రెంచి వైమానికుడు శత్రువిమానమును నేల నుల్లెను.

వైద్యు సమరము వ్యవస్థ.

లండను, మార్చి 26:- నార్మక్లిఫ్ ప్రభువు ప్రాస్తు నుండి రాజకీయ వర్తింపబడెను. జర్మనీయులు విశేషముగ ప్రయత్నించు పోర్టునుండిన గాన ఇంతతరలో ముట్టడుల నాపసావాసింబాడు. వైద్యుసమర జర్మనీయులు గొప్పదగు అపజయము నందుదురు. ఫ్రెంచివారి వైనికప్రములు నాకు తెలియును. గాన జర్మనీయుల ప్రయత్నములను ఫ్రెంచివారి నష్టములు చాలవ్యవస్థ. జర్మనీయుల పోకటను లన్నియు అసత్యములనుచేసి నుండియొచ్చుచి. మిత్రులందలివారు తనరకు విజయమునుచురని వాకిపును సుపూర్ణమున నమ్మకము కలిగినది. ఫ్రెంచివారి వైనికప్రదేశములలో నౌకదాని రకునకము జేసికొని అంగ్లేయులువారల కధికసహాయము నొస

రింపిరి. అంగ్లేయులలో కలిగిన యభివృద్ధిని ఫ్రెంచివారు హృదయపూర్వకముగ కొనియాడిరి. జర్మనీయులకు మనము విరాచు ముకుగక శ్రీశులిచ్చుచుంటిమి. భయంకరులకు అంగ్లేవైని తులకు దూరముగ నుండుటయే తమవశమనకము కైదీజ కొందల వాతొననినది నార్మక్లిఫ్ ప్రభువు నడివెను.

మిత్రమండలి వారి యుద్ధసంగము.

పేరిసు, మార్చి 27:- సంఘసమావేశమున ప్రారంభమై పుజలలో ఆత్రిమున వృద్ధిపొందినది. అధికప్రాముఖ్య మునుద్ధవ్యముగా విధానము లీసంఘమువారేవ్వరున నలసి యొచ్చుది గాననే ఆత్రిము మెండెది.

మిత్రమండలి వారి యుద్ధసంగ ముత్యముకటి.

లండను, మార్చి 27:- పేరిసునగరమున సభయగియు నే ఆస్క్యెత్తు మంత్రిగారు కోమునగరమున జరుగబోవు కభకు దనుచేయుదురు. లాయుడు జాన్టి గారి కొక యాహ్వాన ముంపబడినది. ఈ రెండవసభ మిత్రులందలివారి సంఘభావ కుభసూచకమై యున్నదని రూటనువారై స్థానమునుండి తెలియపర్చినది.

ప్రాస్తు వారి ప్రకటనము.

పేరిసు, మార్చి 27:- మ్యూజునడి పశ్చిమభాగమున కాంతముగ చున్నదనియే చెప్పవచ్చును. నార్మక్లిఫ్ మాంటు రంగమున ఫిరంగి యుద్ధము జరిగినది. వోవరుయందు ఫిరంగులు కాల్పుబడినవి. ఆగ్లోనులొ మందుగనులొక వేతివాంటుల తోను యుద్ధము జరిగినది. యుద్ధము పరాసువారి కనుకలముగ నుండెను.

ఈజిప్టు

ఈజిప్టు సరిహద్దు.

లండను, మార్చి 26:- కనుపడనీ ఇకవుడు అంగ్లే కైది లా సెనూసినుండి కాపాడబడిరిన అధికారులు పునురించి.

ఆస్ట్రేలియా

సర్ ఎర్రెముషాకిల్లు గారు.

మొబర్టు, మార్చి 27:- రాన్ సముద్రపరిశోధనోద్యమ ముకు పరిత్యజించి పాకిల్లు గారు వేడక సముద్రమునకు వచ్చిరిని మానకు గారభిప్రాయపడుచున్నారు.

అగోరనౌకా నాయువార్త.

వెలింటు, మార్చి 27:- బలహీన సితిలో తాను సామగ్గరేవునకు పోవుచుంటిని ఈ నౌక వాయువార్త నుపి నది. తాము ప్రీతిపూర్వకము గల స్వాగతములగుచున్నది అభయ మొనగుచు ప్రధానమంత్రి మేసిగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. అగోరనౌకకు సహాయార్థ మొక స్థిమతును బంపుడుమాయని వొతిరమువా రాలొచించు చున్నారు.

బల్గేరియా

బల్గేరియుల మందుకొట్టు ప్రేలుట.

సెలోనిక, మార్చి 27:- మిడ్డిమనదనందు నౌక వైద్య ముచుకొట్టు ప్రేలిపోయినది. 80నుండి బల్లముల మడసిరి. 150 మందికి గాయములు కలిగినవి.

జర్మనీ

సెల్స్విగుహకప్తీను విమానశాలలపై ముట్టక.

లండను, మార్చి 27:- ముట్టడియందు ఫిరంగులు వి మానములవైకురిచేయబడినవి. తీర్మానమును నిట్లుదీర్చవలెనన రులు 8 అంగుళమానములు నేలకుల్పుబడినవి. విమానములలోని ఉద్యోగులుబండికపులొంపుబడిరి అని జర్మనునుండి వాయు వార్తములము తెలియపర్చినది. హోయరుగ్గాను పరిసర మన బాంటులు వేయబడినవి ఈ వార్త యొప్పుకొనుచున్నది.

జర్మనీయులకాపుదారి పడవలు ముంపబడుట.

అంగ్లే జర్మను యుద్ధనౌకలకు పోరాటము.

అయ్యు కెర్డుము, మార్చి 27:- జర్మనీయుల కాపు దారి పడవలు రెండు నుంచి వేయబడెను. తరువాతి రాత్రియందు జర్మనువారి డిస్ట్రోయరులు అంగ్లేయుల నౌకలదాకినవి. జర్మనీయుల డిస్ట్రోయరు కొకటి మరలలేదని వైద్యులొ నాకా డబ్లోగ్యులు ప్రచురించిరి.

టూర్కి

మెసెపోటేమియా తురుష్క స్థానమును

బట్టుకొనుట.

లండను, మార్చి 25:- ట్రెగ్రినునడి తూర్పు గట్టున నుండిన నేనలు 14 వ తేది రాత్రియందు ఫాలహియవద్దనుండు తురుష్క స్థానమునాకస్మికముగ ముట్టడించినదికత మురించు కొనినవి. మాకు నలుగురు సైనికులు నష్టమైరి. 21, 28 వ తేదీలను అప్పుడప్పుడు టుటు పుడేశములు శత్రుగిమానములున్న వారి ఫిరంగి దళములున్న ముట్టడించినవి. మాకు న్యవ్వనములు కలిగినవి. న్యవస్థ చుట్టు నొంచుట లేదని పుకటింపబడెను.

గ్రీసు

శత్రుబాతీయుల తరిమివేయుట.

సలూనిక, మార్చి 27:- గ్రీసు రాష్ట్రమున నుండి జర్మనీయులను బల్గేరియులను వెగినివారు తరిమివేసిరి.

మెక్సికో

విల్లగారు తప్పించుకొని పారిపోవుట.

వాషింగటన్, మార్చి 27:- మెక్సికో నేల నుండి విల్లగారు తప్పించుకొని పారిపోయిరిని అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్ర నేనాని వెలింగు గారు తెలియపరచిరి. అమెరికావారి యాశ్వికదళములచే వెంట దడుచుబడుచు మనుష్యుల పరిసర మున నుండు కొండలకట్టు మీద పారిపోవుచుండిరి.

బజారు ధరలు

చెన్నపురి

మార్చి 28-వ తేది.

	రు.అ.
బియ్యము కొత్తది	6-12-0
డిటా పాతది 29 ప.	7-2 0
కొన్నలు 24 1/2 ప.	8-8-0
ధాన్యాలు బారున 1-కి	70-8-0
నెయ్యి మణుకు 1-కి	15-0
మిర్చి కొత్తది, బారున 1-కి	80-8-0
డిటా పాతది	76-0
పొగాకు	150-0
దూది కొత్తది మార్చి, వాయిదా	142-0
కందులు బస్తా 60 ప.	9-12-0
నవ్వులు 14 ప.	8-8
ఉలలు 4. 48 ప 1-కి	5-8-0
ఇంతిపండు బారున 1-కి	85-0-0
వసుపు బా.	45-8-0
చక్కెర మ. 1-కి	8-15-0
బెల్లము , 1-కి	2-4-0
కొబ్బరి మ. 1-కి	5-8-0
పొకలు మ. 1-కి	18-0-0
ఉప్పు బస్తా 46	8-8-0 8-10-0 చిల్లరకు ప-1-కి 0-1-8
వోళ్లు పా 1-కి	1-8-0; 1-0-0; 0-14-0; కల
నీలిమందు మ. 1-కి	105-0-0
సవరములు 1-కి	15-8-0
డిటా	16-7-0
ఫ్రెంచికానులు	5-4-0
బంగారము	6-12-0
వెండి	80-0-0
గవర్న మెంటు పత్రములు	83-4-0

కాల్చితాన మహాకవి.

శాస్త్రసర్వ విజయకుమార సర్కారు ఎం. ఏ.

గుప్తలహరి హిందూదేశము నూతన హిందూదేశము. చరిత్రమున గల గొప్పలను కనగూ పోలికలను. రంగము మారినది. శాస్త్రము శ్రోతృ కవిత్వము. గృహమును గూడ మార్చు గలిగినది. విదేశీరాజ్యములతో రాజకీయముల గాను వారసులు వివిధ జరుపబడుచున్నది. విదేశీయుల పటిష్టతను వాసిగాంచిన దేశము నేనాచారములను పట్టుచు దిక్కులును నందలి కారకులను పని భృష్టులను నొకప్పుడు అంత రాజ్యము వ్యాపార వ్యవహారములను, సమైక్యమున కాత్రా చాలకాలములను, మాతృదేశమును విస్తరించుచుండుటయును విదేశభావనలను విదేశముల కంతులను వివిధకారుల సమైక్యమున దేశములను నూతనక కలయించుటయును ఆర్యులు నిజమహిమైక్తి ప్రకృతిప్రకృతి మొదలగుచున్నచే సంఘము మారుచుండుటయు మొదలగు కదలిక లన్నియు హిందూస్థానమున నొకేమారుగా వ్యాపించి క్రైస్తవతాను ప్రాంతాన్ని బలంబు పూర్వచారములనుబట్టి బెకినది దేశమునందయు నూతనభావనల మొదలగుచు. విక్రమా దిత్తకా రంభమున భారతీయుల యొక బుద్ధివైభవములతో నూతన జీవిత మారంభించి ఆ కాలముననే "నవరత్నము" అని పేరొందిన కవిపుంగవులు తొమ్మిదిగురు గుండెను జననాకృత్యము వంశపరంపరగ వచ్చుచున్నది. ఈ కాలముననే "హిందూ రాజ్యము" యధ్యక్షుడు కలిగినది. సర్. ఆర్.వి. భండార్కర్ గారు చెప్పుచున్నారు. ఈ కాలమున గూర్చియు విన్నెయు స్మిత్తు గారులు ప్రాసరి.

"గుప్తల రాజ్యకాలము క్రీ. శ. 300 మొదలు నున్నట్లు ఏమిటి వందలవేల, అనగా 650 కంటకున చెప్పవచ్చును. దానిలో నాడుగల యెడల శతాబ్దముల కాలమునందు హిందూపు లక్ష్యతము తెలిపేటలు గలిగియుండెడి. ఆంగ్ల చరిత్రయందలి "ఎలిజబెత్తు, నూతన" కాలమున ఈ భావతీయ చరిత్రయందలి ఈ కాలమును విజ్ఞానాభి వృద్ధియును సరిపోల్చుచున్నది. ఆంగ్లభూమిని తక్కిన కవిశేఖరుల పేరు ప్రతిష్ఠల నడచి వేళ్ళియును కవి కీర్తి విజృంభించినట్లు భారత భూమిని కాలిదాస కవిత్వము కీర్తి ప్రతిష్ఠలు తదితరకవుల కీర్తి ప్రిభల కవి పుచ్చెను. వేళ్ళియును లేకుండెను ఆంగ్లభూమి ద్వారావేశములు ఎలిజబెత్తు కాలమునం దెట్లు రాణించి యుండునో అట్లే కాలిదాసు లేకుండెను విక్రమాదిత్యుని కాలమునందలి విద్యావేశములగుడ రాణించెను యుండును. కావున నీరండు దేశములందలి ఈ ప్రత్యేక కాలముల యాదేశ వాఙ్మయ భివృద్ధి యందును, ఆ కవిశేఖరుల విశేషాన్నిత్య మందును ఉదాహరణమేయములని చెప్పవచ్చును"

హిందూదేశమునందు, హిందూపరిజ్ఞానమునందు, ఆత్మ ప్రాముఖ్యమునా నొకే సమస్తమును వేర్వేరుతనమున మను, మాజ్ఞానిగృహ, కాకనీసము, ఆశోక, యుద్ధము, శంకరాచార్యులు, తులసిదాసు, శివాజీ, చైతన్యముల నలుంచి కాలిదాసుని నామమునే ప్రపథమును జెప్పవలయును. భారతీయ వాఙ్మయమున భూమణమున నొకే గ్రంథమును వేర్వేరుతల ముననన యుగ్యమై, అర్థకాస్త్ర, ప్రసిద్ధిక, గీత, వేదాంత, భృగ, శకుంతల, దశబోధ, కవికంకణ చందీల నలుంచి కాలిదాస్యతను రఘునాథమునే వేర్వేరుతలమును. ఆ మహాకావ్యమున భారతీయ కవిత్వ ప్రాశస్త్యమును గుంభముగ దెహపరచిన నీక్రిందిగ్రంథములనే జూపదగును:-

- అనయద్ర క్షితికానాం.
- అనాక రథ వర్తమానం
- నాగకే నూతనప్రతిభాం
- యోగినాం తేజనత్వభాం.

"జలధిగతము ధరశేలి + చెలగుచుండు" నాకకర్మంత రథమార్గ + ముత్తరయంతు" ముదిమిగదనీన ముచ్చితి + బాదలుచుండి యంతమున యోగులగుచు జే + మామ త్యజంతు." "

ఘనంశయనందలి వీరుల చరిత్రమున వర్ణించనవచ్చుమించిన తన గ్రీయత్వము. సుఖముగ జేయటకు కవి వివిధ దేశతలను గ్రహించుచు నామము శ్లోకములను వ్రాసెను. ఆ శ్లోకములలో "స్మిటికి సుయైన తెలుగు భాషాంతరీకరణము నీక్రిందను హరించుచున్నాము.

- మందుడను నేను కవియక + మందగో.
- పరమ పరిహసమునకల + బాతుడగుదు.
- బాదగువానికి నందంగ + బోలుపుము.
- బడలుగేలెత్తు నప్పటి + వానికరణి.

"కాని యానంశమున బూర్వ + కవిశిఖరి" వాగ్విధిమైం ద్వారంబు + వరణగాదె కల్యణతరత్వ రంభంబు + బట్టిపోవు దానమున బోలె బోయెద + దాబట్టి." "జన్మమార్గ శుద్ధులై + దళచునుండు" ఫలములగువాక కావ్యకర్త + సుమధుమంతు" జలధిగతము ధరశేలి + చెలగుచుండు" నాకకర్మంత రథమార్గ + ముత్తరయంతు" "ఽధిపతిమైం యాత్రిం + ద్విధివిశేషి" తగిన కామికలలార్థి + తనులదనవి" కన్యలకు నెల్ల కరియెన + దాదమొదలి సుమయ విహ్వాది నతరంబు + సుందరింపు." "కలదనంబు గడియె త్యా + గన్ముగొఱు" నతిమిత్రము చుండుంతు + త్యక్తుగొఱు" గెల్వగొఱుచు నుండుం + తీర్తికొఱు" గాంతుకు గృహస్థ ధర్మంబు + సంతకొఱు." "అభివర్ణిల వాల్యాక + కర్మకంఠి" యాకనంబున విమరు సా + భుజులగాంచి ముదిమిగదనీన ముచ్చితి + బాదలుచుండి యంతమున యోగులగుచు జే + మామ త్యజంతు" "

మహారాజ్య తంత్రీ శత్రువులు కాటియొనియెక్కయు విద్యా విమరునాటియగు కాకనీసమునయొక్కయు ప్రత్యేకవిధద్ధ సిద్ధాంతములను మనోజ్ఞమనోహర సమైక్యము నొందిన బడినది ఈపద్ధతిలో నాధ్యాత్మిక ఆదిభాతిక విషయములు రాండును గూడ సమయమునాభివ్యుత్పత్తి యుత్తమరీతిగా వెన వేయబడియున్నవి. ఇదియే భారతీయ మహాత్మ్యము. ప్రాగ్దేశము పామర దేశమే యెనవో నిదియే యాపామరత్వము. దీనిబట్టి ప్రాగ్దేశమును పామర దేశముగా వ్రాసుచున్న వాఙ్మత్యముల పామరత్వము నూహించెదరు గాక!

పూర్వమధ్య కాలములందు విశాహసించినవి హిందూ దేశమును దప్పించినవారు హిందూదేశభాగ్యభోగ్యులై భూమిల గూర్చియై వ్రాసినందుండి. భారతీయములలో నూర్వమ ఆన్లు లువలె "విజయము" వంటిపుస్తకములను వ్రాయు వట్టి వందాంతులును, అభివృద్ధులును, అభివృద్ధులనుతలమునను కృత్రిమమునను వర్ణనాది కథలను వ్రాయు కిష్కింతులంటి పిచ్చి వాగ్వికాంధులు నుచ్చువలెన గానరావలసింది. అందువలననే ఆపట్టి వారికి ప్రాగ్దేశీయులతో వేర్వేరిల మేధావులు గానరాక దేశమందం తలను చకచకలాడునట్టియు, సంతోష భరితమునట్టియు, జీవితములే గానబట్టినవి. ఆవియంత్రీ యుగపు ప్రపంచ సంచారకులు "ప్రాగ్దేశము పామరదేశ"మనియు, "వాఙ్మత్య దేశము వండిత నిలయు"మనియు నిశ్చయించుకొనియే తూర్పు దేశమున సం చారము చేయగడంబుడును. కావున నేనాను ప్రాగ్దేశీయమనను, "ప్రాగ్దేశీయులు", "ప్రాగ్దేశీయమును" "ప్రాగ్దేశీయదానీకతను", "ప్రాగ్దేశీయమును", "ప్రాగ్దేశీయతను", "ప్రాగ్దేశీయిని" ప్రాగ్దేశీయులందును, ప్రాగ్దేశీభావలందును, ప్రాగ్దేశీగ్రంథములందును, కనుగొనుటకు బయలుపెట్టుతును. ఇట్టి గందరగోళములో హిందూదేశీయులు అనుభవభాషాభాషలు (వెసి మిట్టు) అని పోవువెను హూయముచేసిన సిద్ధాంతమునందలి నిజానిజములను పరిశీలించుచుండుచుండుకొని యాటలు లను తరచి కనుగొనకయే చరిత్రీకారులును, హేతువాదకులును గొందరువైవె పరిశీలనలతోడనే తృప్తిపొంది మోసకపు చున్నారు. పుస్తక కాలజీవితములందును, వత్తును దేశీయ తత్వకాస్త్రము లందును పోవువెను హూయముగారి తీర్మానము లెత్తడంతగా పరిగణించబడకుండక పోవుచున్నను ప్రాగ్దేశీయులగుట్లు యాతము ప్రకటింపిన భావముల మూలకముగా గొప్పగొప్ప భాషలును అతనికన్న సభికముల లోక భాషలును కలవారునుగూడ తల సిద్ధాంతమునే విశ్వసించి యజ్ఞానమార్గములం బడుచున్నారు.

హైదర తత్వకాస్త్రము ఆంతరంగిక దృష్టిచే మాత్రము ఎఱుంగదగి భావ్యాభివృద్ధిచేతో సంబంధములేని గుణములు కలవైన విద్యాని సిద్ధాంతముమీదను, మాయాసిద్ధాంతము మీదనుమాత్రీ మాధాంపది విశ్వభావ నేర్పిన హైదరులకు హైదరరసజ్ఞత భావ్యాభివృద్ధిచేతగాని శక్తిస్వరూపముల మూలమున క్షృక్తమైనదలు పరితమగా దోచవచ్చును.

"మన మొక గొప్పరక్తువుయొక్క నూత్న భాగముల మగుటజేసి భాగములను మాత్రమే చూడగలము." అనునొక మహాకవివాక్యముల ప్రకారము వై నానిలో నొక్కటాకటి ఒకానొకవిధమును నిజమును తెలుపుచున్నది. నిజముతప్ప వేరేమి యు తెలియజేయుట లేదుగాని నిజమంతయును తెలియజేయు నేరకున్నది. ఆటలు తెలియజేయుట ము దుక్కరము. పారాదీ

కమధ్య కాలములందలి పర్యవేక్షణగాని, ప్రస్తుతకాలదేశ సంచారముగాని, కాస్త్రజ్ఞులుగాని కొన్ని భాగములను మాత్రమే తెలిసికొన గోరి గాన కొన్ని భాగములను మాత్రము తెలిసి కొనగలిగిరి. వారు ప్రత్యేకావ్యయములను కొన్ని ప్రత్యేకవిషయములను మాత్రము తెలిసికొనటకు నియమితులైరి గాన మా మానంగతులనే తెలిసికొనగలిగిరి. మొగ్గునుకాటి రాజ్యాంగవిషయార్థలకు నానుభావమును, మార్గములలోనం టి గాజీజ్య విషయమును, విశాఖాధ్యక్షులు, కాస్త్రాశ్రతి శాస్త్రీయులును, మొదలగువట్టి వివిధాంతరంగిక విషయముల నరయ నిర్దేశంపబడిన వారిందనున క్రైస్తవమతభోధనమే మా భోగ్యదేశముగాగల మతభోధనమును ప్రాగ్దేశీయులు హిందూకులవారను ఉద్దేశముతోడనే యాదేశమున విచ్చిరి.

హిందూదేశము ద్వివిధతత్వ కాస్త్రాంగ సంకలనమున గలిగి యున్నది.

వివిధకాస్త్రాంగములను సంచారమున సమయములం బుగ గ్రహించిన గుణములను తెలియజేయు అవ్యోక్త్య విషయములను వారి భావనల యాధారమున వై నదహించిన కాస్త్రాంగ సంకలనము వేటతెల్లము కానేరదు. అయినప్పటికి విమృశించిన చరిత్రీ తత్వ విద్యాధ్యయను మాత్రము అనియే మభ్యాసములుగా వచ్చువి. ఇందు బాతీయోద్యమమును నిర్మాణ సమర్థుల బాతీయభావన సమయం రచించిన కావ్యముల కలననే గ్రహించవలసి యున్నది. గుప్తలహరి హిందూ పరిజ్ఞాన మంతయు, అనగా హిందూపుల ఉత్తమ వజ్ఞాన మంతయు కాలిదాసు భావనా ప్రపంచమున ను కాలిదాసురచయించుచు నా నామెడి. ఉత్తమ హిందూజీవితమును, భావనలను తెలిసికొనువాని తప్పక కాలిదాసు వాఙ్మయమును జనువలయును. దాంటి, వేళ్ళియును, బండియ, గోయలి, మొదలగు వివిధ కాలములయొక్క పరి జ్ఞాన నూతనల కావ్యములను విమర్శించుట కెట్టి వాఙ్మయ విధానముల సుపయోగింతుకో అట్టి విధానములతోడనే కాలిదాస కృతి కావ్యములకుగూడ విమర్శించుట న్యాయమేయు. ఈసందర్భమున కాలిదాసకృతముల క్షుభంశమువై నేను పరిశీలనముతో వ్రాసిన విషయముల నిచట వ్రాయుట అవసరమని తలంచుచున్నాను.

"నీరదవార్తమునకును అస్థిరవార్తమునకును భాగము నకును త్యాగమునకును హిందూపుల ఆశయము ననుసరించి నమ్మకనమును సమన్వయమును గలదను భాషము సతియనో వారముగ విశదపరచిన యా మహా కవిశ్యుని గంభీరభావము లాపుస్తకమందలి ప్రతిపుటయందును కనబడుచున్నది. ఆంగ్ల దేశమునందలి" పూర్వరీతిను మతమువారి వాఙ్మయమును "గత స్వర్గము" (పూర్వరీతి లాన్లు) అను మహాకావ్యము ఎట్టి భూమణముగా నున్నదో భారతీయములందు హిందూపుల వాఙ్మయమునకు "రఘువంశము" అట్టి భూమణముగా నున్నది. మన చింతాసాగరముల కత్యంతమారము నున్న మహాత్మేజముట్లను పుణిపీఠ ద్రిముల కుపరిభాగముల నెన్నడువరకు సరింపని మహా త్యోతిషట్లను ఉండవలసిన భక్తిని సహృదయ, వైరాగ్య, హింసా, యోగమార్గములను ఉత్తమభావప్రాప్తికి జరుపవలసిన నన్నా వాంబులను ఇవాలోక సౌఖ్యముల సాధనత్వము కావ్యకల్పంధ విమోచనాపేక్షను ఆగ్రంధము నామహాకవి వర్ణించుటయే కాకవిక్రమాదిత్యకావ్యులతోడేయును ఆశయమువ్రావచ్చుండ కక్రితావ్యయములనువారికిగల సర్వప్రపంచవిషయగ్రహణశక్తిని వారికిగల సర్వార్థ సౌభాగ్యంబునువారి ప్రస్తుతులవాఙ్మయగ్రంథములను మహాభూషణము వికలమును వారి సుగమసోదార పరిస్థితులను వారికిగల బలాత్సాహములనుభవించి కన్నులకు గట్టించుట నీ బాతీయమహాకావ్యమున బహుచయత్నప్రాప్తితో దృగ్గోచరములగుట్లు వర్ణించినాడు. వై నదహించిన ద్వివిధాభిప్రాయముల సేకముఖమున జెప్పవలయును ఉద్దేశ్యము లో శ్లోకంబుల కర్థసంకరమును కల్పించి, కావ్యమును దుర్భాగ్యముగ జేయక మనోహరసమైక్యముతో నీరగంభిరాము తులయకు నున్నది తెలియ నీ కావ్యమును వ్రాసినాడు.

హిందూవాఙ్మయ కృతి సృష్టి పురాణేతిహాసవే నాంతాదు లన్నిటియందును, ఆ నేకత్వమున దేశత్వమును, నూతనమనంబు నూత్నత్వమును స్థితత్వమునం దస్థితత్వమును మా పించునట్టి ఆయుత్సృష్ట కాలములందు హిందూదేశము ఆశయా ఖండమున తత్వసాతకాలగా నుండెడి చెప్పవలయున్నది. కాలిదాసు మహాకవికనుగు భారతరత్న మగుటజేసి ఆశియా ఖండమున కతడు ప్రాణతుల్యుడని చెప్పవలసిన యున్నది. కాలిదాసు సెయంగబాలనా రాశియాఖండమునుపూర్తిగా నెఱుంగబాలరు. కవిరత్నముకు కాలిదాసును ప్రాగ్దేశీయులకు దైవదత్తముకు వాగిందియప్రాయుడని నుడువదలను. "కృష్ణుడు."

వెర్నను యుద్ధము

జర్మనులు చేసిన సన్నాహములు

లండను ప్రెస్సుపత్రిక మిలిటరీ విలేజుకు దీట్లు మార్చి 28 తేది ప్రాయశఃపాక్షాదు:-

జర్మను సేనాపాదముల శ్రయేయైత్రులై తదలచిరి. ఏమి చేయవలసింది యెడలకి సంజేహమున్నది. గతవారము జరిగిన సంగతులవలన బ్రిటిష్ సంతేహము నిశ్చయించుకొనును. మంచి యోధుడైనా తెలుసుకు జర్మనులు చివరకు తమ శక్తినితమ ధాతవలననుకూలముననుచు మారుతారు. జర్మనీవారి నిర్ణయమునది ప్రాప్తమై యును రంగమందలి మిత్రులందరి వారి పుత్రిమైంకును సంతసించి వీరావేశమున జేయును.

ప్రాప్తమై యును రంగమున జర్మను సేన లెక్కను కం దకములవలన బయటకువచ్చును మును కనిపెట్టుకొనియు న్నాను. అట్టియుద్ధముపట్టుకు వచ్చినది. కావున మునుపెంత మాత్రము దివిదమాని సగకకకరలేదు. మేజీజుద్ధము జర్మను సక్రమరై యుజరుచున్నది. వెర్ననుయుద్ధమున జరిగిన సన్నాహములన్నటిని వాడుకయునుగ పరిశీలించి. భూ యుద్ధముతోకూలు నాకాయుద్ధముకూడ పొగించుటకై ప్రయోగాలను నాకాకాశాంత్రముమీపైను జర్మను సేనమేలె నును సమద్రుములోగనులుజేసినది. ఇంక వెర్నయోధులైయు లను జర్మనులు బేసిరి. కాని నన్నిటిని ఇక్కడ వేర్వేర్వన నక్కరలేదు.

“ఏదో ఒకయెత్తు ఎత్తరలేదు. పొగింపును మీడికి వచ్చి నదిని, తెగించియుజను, నానుభులను మామదినిపొగింపుచిరి. రెండు నెలల మునుముగ్గులకు రహస్య ఇజిలీవారు తమ సైనిక నికాయములతో జర్మనులను పొగింపిరి ముందుకు వచ్చెదరు ఇప్పుడే ముందుకు వచ్చుటకు వీలులేదు. ఒక మూల శీతకాల ము ప్రార్థిక నిద్రలేచి ముందుకు వచ్చుచున్నది కొండ పొగింతము. ఇన్ని విషయాలు మునుపెలా కొన్ని ఇతరత్ర యుండిపుటికిని ప్రాప్తమై యును రంగమునందలి జర్మను సేనకంటె మిక్కిమందలి సేనలే ఎక్కువగ నున్నది. పైకొక్కానామాల వారికంటె మనవారికేయెక్కువ. మం దు గుండు సామగ్గియ వారికంటె మనవారికేయెక్కువ. ప్రాప్తమై యును రంగమునందు జర్మనీవారి తాళంపట్టుటకు మన వారు చాలుదురనియే మా నమ్మకము.

ప్రాప్తమై యును రంగమున దిశకు ప్రార్థము జర్మను సేన 105 దివిజనులనున్నది తెలిపితిమి. ఇప్పు డధమును 118దివిజనులైన ముందుకు. 1916-వ సంవత్సరముతరగతివైవిధ్యమునకు వారు ప్రాప్తమై యును రంగమునందలి సైనికానికచ్చిరి. వీనినన్నిటిని వాడుకయెడల జర్మనీవారివో వెర్నయెడలయుట కుదుర్తులే నావ్వారని లేలుచున్నది. పరిశీలించుకొనుచున్నది తోలుకై చాల సేవలను కండకములనుండి రప్పించి ఒక మాట నిజమేదే. చేతికదారకిని ఫిరంగిని, ఆప్టియావారి జుగ్గెండమైం ఫిరంగులను తెచ్చి తగిలినానములందు పెట్టిం చిరి. మనము కల్లుముడికొనియుండగా వారు మీదండలేదు. వారు చేసిన ప్రయత్నములన్నియు మనకు తెలియునీ తెలి యును. జర్మను దెబ్బలను కాచుకొనుటకు ఇప్పుడు నిధముగ నుండిట్లు జరలు బోధుగా రెప్పుడును యుండలేదు. ఎక్క డెక్కడః మన సేనలందలయినో అక్కడక్కడ తెగినంది మందిని నిధముగనుంచి.

ఆరంభ ప్రయత్నము

వెర్ననుయుద్ధము ను పక్కమించుటకు ముందు శక్తి పులతో వివిధ ప్రాంతములందు తలపడి వారి బలములను ఊచి చూచుట జపాను వారి యాచారము. వెర్నను యుద్ధమునకు ప్రార్థము జర్మనీవారిపై చేసి చూచిరి. బేనెరు 10 వ తేదిని జర్మనీవారు మునుపెలా మాట్లాడి ప్రాగింపుచి ఫిబ్రవరి 21వ తేదిని స్పీసప్రేటుమీదబడిరి. జనవరి 10 వ తేది మొదలు ఫిబ్రవరి 21 వ తేది వరకు రంగ మందలి వివిధస్థానములందు వారు మాట్లాడుచుచున్నది. ముందట గ కత్తిపులతో తలపడవలసియున్నది. ఇప్పటి మండితము కొద్దిగ నో గొప్పగ నో తమ సైనికులకు అభ్యాసములును కాబోలు, ప్రాండర్లు, ఆర్టోయ, సోను, ఎయిస, ముం వెను, మోసెలు, ఆల్ఫ్రెన్సు ప్రాంతములందు యుద్ధము నుపగమించిరి. ఆయాప్రాంతము లందు మిక్కిమందలి బలములనుక కపెట్టుకొను వారియుద్దే లేమై యుండును. మన నిజమైనైకలను ఒకచోటే ముంచ వలెద వారును వైపుకు వలెపుడును కదాయని నా రూపిం

చిన యూహించుకొనుండవచ్చును. కాని ఈయెత్తులతో జేసి మామియు మనముమానుపలేదు. ఆయాప్రాంతముల మాట్లాడిం చినప్పుడు ఆయాప్రాంతమువారిలోనే యెదిరించుచున్నది. గారి ఏదోమానిగిట్లు ఇతరచోట్లనుండి సైనికులను తెచ్చి సైనిక పంక్తిని బలపీసవరచలేదు. మనకిప్పుడు మంచియదనుకాదు. గనుక వారిని తీవ్రముగ యెదిరించవలె యెదిరించలేదు. మేము నిలువసైనికులతో నొకరినొకరి కదిపిన చాటునబోలేదు.

వెర్నను యుద్ధము

అన్ని సన్నాహములైన తరువాత వెర్నను యుద్ధమునందు మొదటిరంగము ప్రార్థంబుమైనది. “కోటుడి-మ్యూను” అను పుడేశమున పరాను సేనలనుంచి. ఇదిచాల ముఖ్యస్థానము. ఈ సంగతిని జర్మను లెక్కకపోలేదు. వారికి ప్రార్థిక తెలి యును. పరాను సేనలకుడ యున్నందునజర్మనీవారికి చాల కష్టముగనున్నది. మనముకడనుండి ఏమాత్రము యందుకు పోయినను జర్మనులకు విషమించును. అదిగాక, బీమంటుకు ఉత్తరభాగమున నున్న పరాను సైనికపంక్తి పెట్టి కోటులె నున్నది, దుర్బేద్యము. కండకములత్రవ్వకొనియుద్ధముచేయున క్షుదుశక్తువుతనకడకుగడ ర్బేద్యమైన ప్రదేశమందుండుటకొప్పు కొండు. ఫిబ్రవరి 21-వ తేది జర్మనువైమానికులు పరానువారికి ఎంతో లభిసేయున్నది తెలిసికొనివారిదడుగునీలమీద బాంబు లనువేసిరి. జర్మనులు బోలెడు ఫిరంగులను తెచ్చిరి. మరునాడు ఫిరంగులను వారుచేసి బర్నియందముగ అగ్ని కర్షము కురిపించి రి. అప్పుడు బాగింటు, హ్యాబోలయధ్యమును పెట్టికోటు ల కలె నున్నదిని సైనికలెవిన పుడేశముమీద జర్మనులు పడిరి. మొదటిదెబ్బతో వారికి చూచుంటు అపీలి వారిచేతులలో బడినది. మరునాటి రాత్రియెడ తెరిపిలేకుండ పరాను సేన దీక్షించుచు వచ్చెను. మలనకోర్టు మొదలు ఈటకు వరకును పాతక మైళ్ల దూరము. ఈపాతకమైళ్ల పుడేశముమీదను ఫిబ్ర వరి 28 వ తేదిని జర్మనులు వెర్నయెడ ఫిరంగులతో నగ్ని కర్షము కురిపించిరి. జర్మనులు యుండుకు రాకుండ పరాను వారు దిట్ట ముగ నివారింపి, హామంటు గాగియను వావియు అడవివారు వదలివేసిరి. వెర్నను ఉత్తరభాగమున నున్న సైనికపంక్తిమీద జర్మనులు ఫిరంగి గుండ్ల కర్షమును కురిపించి పక్షపదే యెదిరిం చిరి. ఒక కుటలమును ఊచకోత కొనిట్లు వాకము చేసిన ఇంకొక కుటలము వచ్చిపడుచుండెను. కాని పరాను సేన వెర్నయెడ ప్రయత్నములతోనిజరబడి జర్మనులు మ్యూన్సు అడవిని తీసి కొనకరవారత వారి చేతుల నుండి తిరిగి కొంత భాగమును పట్టుకొనిరి

28వ తేది సాయంకాలమున జర్మనులు తిరిగి ప్రార్థసైని కులను తీసికొనివచ్చి మునుపెలా వచ్చిన పిరంగుల కర్షము ద్వినబోక్కుమై. దివి నందుచేసికొని జర్మనులదా తినేన. ప్రాణములకు తెగించి తెరిపిలేకుండ మాట్లాడించెను మ్యూజుని మొదలు, ఫోజుజేకరకన్న పుడేశమందయు ధగధగాయమునుగనుండు ముం వెను సామెనో, బీమంటులను మాట్లాడి చిన్నముల రక్తధారలు యీ చివి. జర్మను లెంత రక్తమును ధారించెను అదుగునుండుకు వేయలేదు. పరాను వారు వెతుకకొట్టుదు. దివి. జర్మను సైనికులు చచ్చి కప్పలు తిప్పలగ పడుచుండికారి జర్మనుఫిరంగులనుండి హోయనుని కర్షించిట్లు గుండ్లుపడుటచేరి, ప్రాబంటును కదిలిపెట్టవలసి వచ్చింది. సాయంకాలమునకు పరాను సేనా పంక్తి సామెనోకు దక్షిణపు కొండల మొదలు అన్ని సునగిరకను. వ్యాపించి యుండెను. జర్మనులు బోలెడు ముందుని బలిచ్చి బాగింటు, హామంటు, సామెనో గాగియను, బీమంటుకు ఉత్తరమున నున్న అడవి ప్రాంతమును పొందగలిగిరి.

ఫిబ్రవరి 24 వ తేది రాత్రి పదాతి సేన మాట్లాడించ లే రు. ఆనాడు దట్టముగ మునుపెలా. కాని తెల్లవారిన తరువా త యుద్ధము తిరిగి బోలెడు. ఇదివర కెప్పటికంటెను జర్మను లు, వేగముగను, తీవ్రముగను ఫిరంగులు పేల్చిల్చి. మునుపు వీచి మంచుకురియుచున్న పరాను వారు జర్మను ను సునగింకొండమీద పడినప్పుడు వెతుకక కొట్టుచువచ్చిరి. అన్ని సున దక్షిణము మొదలు ముంపు వెతుక కొంచెను ప్రా ర్థువరకును సాయంకాలము పరాను సేనల వ్యాపించెనుండె ను. కుకివారమురాత్రి యుద్ధము జరిగి యుండెను. ఫిబ్రవరి 26 వ తేది శనివారము ఉదయమున తిరిగిమాట్లాడి ప్రార్థంబు మైనది. పుత్రిసారియ చాలవచ్చుతో జర్మనీవారిని వెతుకకు గొట్టుచుండిరి. వీవద బయలుపడవలె పరానువారి మొదటి కం దకపు వరకును సైనికులు వదలిపెట్టి మ్యూజుకొండలలోని కండకము లొక్కమించుకోవలసి వచ్చినది. దామంటు కోటును జర్మనుల 24 వ ప్రదేశం బర్న రేజిమెంటు

ఎందరినో బలియిచ్చిట్టుకొనేకే చివరకు శనివారము ఉదయ ముపట్టుకొనినది. కాని మధ్యాహ్నమున కొంతభాగమును పరా నువారు తిరిగి పట్టుకొనిరి. ఆకోటుతి యెమునని ఇంకను నుండేమాముగనున్నది. పరానువారు యాకక విరుముకొని మీద పడుచున్నను. జర్మనులు దానిని తాముకాపాడు కొనుచున్నా నుని చెప్పుచున్నారు.

ముగింపు.

వెర్నను యుద్ధమునకు జర్మనులు 25 దివిజనులను తీసి కొని వచ్చియుండురు. బోలెడు ఫిరంగులకుడ వచ్చినది గనుక వారు వెర్ననుగారిక్కడ నాయకత్వము వహించియుండురు. మొదటిరంగమున జర్మను సేనలు 118 దివిజను లుండవచ్చును. పదాతినేన 14 లక్షలమందియుండురు. బహుశః దీ కి కొందరు తగినను తగ్గవచ్చును. పుజుల రాజనీతిజ్ఞుల ఒత్తిడి మాటించి, తొందర పడితగిన యదనుచుచున్నది. పరానువారు తిరిగిజర్మనులను దీక్షించుడను పరాను జర్మను సేనలని ఒక పట్టనెను ఇదివరకు కదిపికో లేనో సంగతయ ను, మ్యూజుకర్షమును రిజర్వుసైనికులు అక్కడ కాచుకొను టకు చాలునని మేము విశ్వసించుచున్నాము. జర్మనులను ఊరకపుర్రెలు బద్దముకొట్టుకొని బలపీయను నుండు ! మనకువచ్చి భయమేమి? వారిపని చచ్చబడినది. అది మును వారిపని పట్టవచ్చును.

తపాల ప్రకటనలు:- ఇంగ్లాండునకుబో స్తీను

బొంబాయినుండి ఏప్రిలు 2-వ తేది గాక 4-వ తేదిని బయలుజేరుచున్నది. కాబట్టి మదగాను నుండి బయలుజేరు “పోస్టు ఎక్స్ ప్రెస్” ఏప్రిలు 2-వ తేది అదివారి నానాడు బయలుజేరుచున్నది. గనుక అదివారమునాడు పోస్టులో వేసి ఉత్తరములగుడ తీసికొనిబోవడు. యూరపును బంగీల ను పంపగోరువారు శనివారము 6 గంటలవరకు జనము పోస్టాఫీసువద్ద గాని యిరర పోస్టాఫీసువద్ద గాని పోస్టు చేయ వచ్చును.

సరోజినీ దేవిగారు:- ఈమె శరీరస్థితి మతి

దుర్బలముగా నున్నది. మరల జబ్బు తిరుగబెట్టినది.

ఉగాదిపండుగ బహుమతి. గోహరాన్ తీగలచీరలు

16 మూరలు మంచి సాగనైనవి. రు. 2-8-0, వి. సి. చార్జి 0-8-0

412 ఈ ప్రార్థకముచీరలు బహువాణ్యమైన తెల్లముల్లుతో తీగలుజేసి చుట్టురచుచేయమైన నన్న అంచుకట్టి పున్నది. ఇదికట్టు కొనడానికి సాగుగాను చూచుటకు నయముగాను యున్నది.

చీరలరంగు మారపు. దీనిని మేము ప్రత్యేకముగా ప్రకాశించుకొను గాను రప్పించి ఉన్నాము. ఇది ధరించినయెడలకలగులందము ఇంతయనిచెప్పవలసిగాదు. దీనిని చూచు ప్రతివాడు తెప్పించుకొ నుటకుబహుమాన చేతుకొంగును.

1 చీర తెప్పించుకొనవారికి 1x జులకడ్డి ఇచ్చును పంపెదము. రత్నంకం పెన్సి, కి, ఇరుతప్పుకోవీధి, మదరాసు.

LARGE TYPE EDITION! NOW READY

THE VIRGIN'S KISS OR THE BRONZE STATUE. BY G. W. M. REYNOLDS.

IN 4 VOLS. [AS. 9 PER VOL.

POST FREE. This is a masterpiece of the world-renowned Author unrivalled in fluency, plot and excellent description of nature, art love and the thousand and one varieties of the characters of people. This novel is one of the author's excellent productions. In this the author specially exposes different sorts of characters. Further, this is full of heart-thrilling facts. Numerous excellent morals are involved in this novel.

The novel will be printed in Four Volumes, one Volume every month. The 1st Volume ready for despatch from the 1st March 1916.

Other big type editions of novels by the same author now ready for sale.

Soldier's Wife, 2 Vols - - (Postage Extra.) 1 4 0 Faust (An Excellent Romance) 2 Vols do 1 8 0

N. B. - Purchasers of 3 complete sets of either of these at a time will get one set of it gratis.

SUPERIOR WATCH CO., 194 Post Box, 167, G.T. MADRAS.

THE GREAT WAR.

HOW THE "ALCANTARA" FOUGHT THE GERMAN RAIDER.

Verdun Battle will Continue: Lord Northcliffe Interviewed.

ALLIED WAR CONFERENCE IN PARIS OPENS: INTENSE INTEREST EXCITED.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

A 14,000 Tons Steamer Sunk.

LONDON, March 27. The British steamer "Minneapolis" 14,000 tons has been sunk. All were rescued except eleven killed.

Raider First to go Down. British Vessel Outclassed.

LONDON, March 27. The German raider "Grief" like the "Moewe" carried two seven-inch and six four inch guns and three torpedo tubes. She was really a light protected cruiser. Finding no loophole in the British cordon she was proceeding homeward in a leisurely manner in order not to attract attention when the British merchant cruiser "Alcantara" hailed her. The two ships were three hundred yards apart when the British Captain megaphoned enquiring particulars. He received a reply in perfect Norwegian, but as the raider looked suspicious the "Alcantara" lowered a boat, whereupon the "Grief" fired killing most of the boatmen. The "Alcantara" was hopelessly outmatched in the matter of guns, but fine gunnery and seamanship redressed the balance. The "Alcantara" did not escape some hard knocks, but the pounding was all in her favour until she was apparently struck by a torpedo. The two ships, battered themselves to pieces. The "Grief" foundered first, and after twelve minutes the "Alcantara" sank. Shortly afterwards British destroyers picked up the survivors. They reported that they had sunk a German submarine. The German survivors were conveyed to Edinburgh.

LONDON, March 27. It is now believed that 100 people perished on the cross-Channel boat "Sussex". Those missing include the leading American psychologist, Professor Caldwell, and his wife.

The British Army. Mobile Dockers Battalion.

LONDON, March 27. The formation is announced of a mobile dockers battalion composed of dockers at present in the Army, which will be used to relieve congestion at the British ports receiving the usual dockers' pay from employers.

France.

Allies War Council. Its Great Importance.

LONDON, March 27. PARIS.—The Great War Council of the Allies has opened and is arousing the most intense interest, as it is expected to evolve co-ordinated war plans of superlative importance to all future operations.

PARIS, March 27. Mr. Asquith and other British delegates to the War Conference have arrived. They were given an ovation. LATER.—Mr. Lloyd George, Sir Edward Grey and Lord Kitchener will accompany Mr. Asquith to Paris.

Another Allied Conference.

LONDON, March 27. Reuter learns that on the conclusion of the allied war conference in Paris Mr. Asquith will proceed to Rome to attend a conference of the Allies there. Mr. Lloyd George has also received a pressing invitation. This second conference is important being another indication, and is a good augury of the unanimity of decisions of the Paris conference.

The Situation at Verdun. Lord Northcliffe on His Visit.

LONDON, March 26. Lord Northcliffe interviewed on his return from France said the battle of Verdun would continue much longer because the Germans after their unprecedented preparations would not dare to cease making attacks. Their failure to capture Verdun would be the greatest defeat of the war. He knew the exact number of French losses, and they were very small compared to those of the Germans whose communiqués were mostly lies. His visit to France had more than ever convinced him of the ultimate victory of the Allies. The British had helped the French by taking over another portion of their line. The French were very warm in their praise of the great improvement in the British Army. We were worrying the Germans giving them no rest. German prisoners told him that they were glad to be away from the ferocious English.

VIOLENT BOMBARDMENTS.

Activity of French Artillery. German Aeroplane Brought Down.

LONDON, March 27. PARIS.—A communique says:—West of the Meuse there was violent bombardment between the village and

wood of Malancourt and of our second line. There was no infantry action. There was intermittent cannonade east of the Meuse and in Woivre. Our artillery was most active on the whole front, causing explosions at several points. Our long range guns shelled the station at Vigneuilles-les-Hattonchattell. We shelled the enemy communications in Argonne and the defences in the Vosges. A French pilot brought down a German aeroplane at Donauumont.

LONDON, March 27. PARIS.—The communique says West of the Meuse it was relatively calm while there was uninterrupted artillery fighting on the Douaumont-Vaux front. There was a fairly violent bombardment in Woivre and mine and grenade fighting in Argonne which was favourable to the French.

Greece.

Ammunition Depot Blown Up.

LONDON, March 27. SALONIKA.—A large Bulgarian ammunition depot at Middine has been blown up. Thirty were killed and 150 injured.

Enemy Aliens Driven Away.

LONDON, March 27. SALONIKA.—All Germans and Bulgarians have been driven out of Greek territory by the French.

EGYPT.

Egyptian Frontier.

LONDON, March 27. It is officially announced that the two missing British prisoners have been rescued from Senussi.

New Zealand.

The "Aurora" in a Disabled Condition. Warm Welcome Assured.

LONDON, March 27. WILLINGTON.—The "Aurora" has sent a wireless message that she is proceeding to Port Chalmers in a disabled condition. The Premier, Mr. Massey, has replied assuring her of a warm welcome. The Government is considering the despatch of a steamer to the assistance of the "Aurora".

The "Alcantara's" Fight with the German Raider.

MELBOURNE.—Mr. Mawson opines that Sir Ernest Shackleton has abandoned the Ross Sea scheme and has returned to Weddell Sea.

Mesopotamia.

Turkish Post Surprised and Seized. Kut Bombarded by Enemy.

LONDON, March 27. An official statement says that the forces operating on the right bank of the Tigris surprised a small Turkish post at Falahiyyeh on the night of the 15th March. Our casualties were four. General Townshend reports that enemy aircraft and artillery bombarded Kut at intervals on the 21st and 23rd March. Our casualties were slight. The situation is unchanged.

Germany.

The Air Raid on Schleswig Holstein.

LONDON, March 27. A German wireless message, referring to the attack on airship-sheds in Schleswig-Holstein, says that anti-aircraft guns brought down three British seaplanes on and east of the islands of Sylt. The occupants, consisting of four British officers and one non-com., were captured. The message admits that bombs were dropped in the neighbourhood of Hoyerschieuse.

LATER.—AMSTERDAM.—A Berlin naval communique says:—After two German patrol boats were sunk German destroyers encountered during the night British destroyers. One German destroyer has not yet returned.

British and German Credit Compared. Further Fall in the Mark.

LONDON, March 27. Reuter understands that the official view relative to the position of British and German credit is that whereas the depreciation of sterling is comparatively trivial, the mark has fallen between twenty-five and thirty per cent. throughout the world. This is very interesting as showing the certainty of neutrals of the German defeat. The Germans themselves are desperate. They have been buying and paying for raw materials abroad now, although knowing that they cannot be delivered until after the war, thus showing that they prefer to hold cotton and copper than marks. In other words they have been selling bears of marks. Although Germany can uninterruptedly export to Holland, Denmark, Sweden and Switzerland, the depreciation of mark in these countries is greater than in America.

TELEGRAMS.

Bulgaria.

Bulgarian Magazine, Blown Up.

SALONIKA, March 27. A large Bulgarian ammunition depot at Middine has been blown up. Thirty persons were killed and 150 injured.

United States.

Villa Escapes.

LONDON, March 27. WASHINGTON.—The escape of Villa from the Mexican forces is announced by the United States General Pershing. Villa is taking to the mountains near Mamasupa, and American cavalry are pursuing him.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Delhi.

Prohibition of Export of Wheat and Wheat Flour. Government Monopoly.

DELHI, March 27. A Gazette Extraordinary prohibits on and from the 1st April 1916 up to and including the 31st March 1917 the taking by sea of wheat out of British India provided that nothing in this notification shall apply to wheat shipped by or on behalf of the Crown. It also notifies that from the 1st April 1916 up to and including 31st March 1917 no wheat flour shall be taken out of British India unless a permit in this behalf signed by the Chief Customs Officer is produced to the Customs Collector at the port of export in respect of such wheat flour and such wheat flour is shipped in accordance with the terms of such permit.

Duty on Preparations Containing Spirits. Preferential Rate Withdrawn.

DELHI, March 27. A Press Communique says:—By the Indian Tariff Amendment Act, 1916, the preferential rate which was accorded, by the tariff of 1910, to spirits contained in drugs, medicines and chemicals has been withdrawn. Such spirits will now be assessed as mixtures and other preparations containing spirits, namely at Rs. 14-10 per liquid gallon if entered in such a manner as to indicate that the strength is not to be tested, and at 11-4-0 per proof gallon if tested. Perfumed spirits are now shown as a separate class on which the rate of duty is Rs. 18-12 per liquid gallon, but the Government of India have decided to follow the English practice in allowing perfumed spirits, if under proof, to be assessed on their actual strength. This concession is, however, subject to the condition that when the amount of duty so calculated would be lower than that obtained at 7½ per cent ad valorem rate, duty should be levied at the latter rate what reference to the provisions of the Sea Customs Act.

Calcutta.

Bengal Legislative Council. To-day's Proceeding.

CALCUTTA, March 27. A meeting of the Bengal Legislative Council was held to-day at Government House. His Excellency the Governor presided. In reply to questions regarding railway schemes from Calcutta to Barisal and the Bongong-Satkhira railway Mr. Green said that a copy of the project report and estimates of the proposed Khulna-Barisal-Faridpur Railway has been received from the Railway Board. The Government is examining the very difficult problems which are involved and has not yet found itself in a position to express a final opinion. As regards Bongong-Satkhira Railway the question is still under consideration of the Railway Board.

In reply to the question asking for extension of the scope of the Calcutta Fire Brigade to bring the mills on both sides of the Hooghly within its scope, Mr. De replied that the Government would be prepared to sanction the extension of the radius of action of the Calcutta fire brigade as far as was possible without a disproportionate increase in capital and recurring expenditure, but there was little chance of the change of radius being extended to the limits suggested in question. The outlying mills must look for protection against fire to the efficiency of their own fire drill and appliances.

Mr. Beaton Bell then presented the budget for 1916-17. He said that there had been no change in the figures in the revised budget which had already been presented. The Council adjourned to the 3rd April.

Extension of Court of Wards Act.

At to-day's meeting of the Bengal Legislative Council a non-official member moved a resolution asking for the extension of the Court of Wards Act from managing the properties of Zemindars to that of tenure-holders. After some discussion the following amended resolution was accepted:—The Council recommends to the Governor-in-Council that early steps be taken to obtain official and non-official opinion on the advisability of amending the Court of Wards Act with a view to extend the provisions of that Act so as to protect and bring under the direct management of the Court of Wards properties of minor children of deceased tenure-holders, and other disqualified members among such tenure-holders.

TELEGRAMS.

An Armed Dacoity.

CALCUTTA, March 28.

An armed dacoity is reported to have been recently committed by some twenty young Bengalis at the residence of Sarup Chunder Dass, a dealer in jute, residing in the jurisdiction of Moradnagar Police station in the Tipperah district. It is stated that the dacoits ransacked the house with lighted torches and forced the owner of the house to deliver the key of the iron safe which they fled carrying away Rs. 11,000 in cash and Rs. 1000 in Government currency notes.

Motor Car Dacoity.

In connection with the motor-car dacoity committed on the 4th instant in the residence of Hecra Lal Ghosh of Datarpur village in the jurisdiction of Dumjer Police station of Howrah district the Criminal Investigation Department visited several houses at Datarpur and Bhaskura on Sunday morning, and after a protracted search arrested six Bengali youths. The accused were yesterday placed before Mr. Hopkyns, District Magistrate of Howrah, who remanded them to custody, pending further enquiries. The bail was refused.

The Departing Viceroy.

CALCUTTA, March 27.

The Calcutta papers commenting on His Excellency Lord Hardinge's farewell speeches criticise his administration.

The "Statesman"

The "Statesman" in a strongly worded article says:—There has seldom been a Viceroy who has so persistently and wantonly interfered with Local Governments and ignored their just rights. The Delhi proclamation was a flagrant example of treating Local Governments as if they were negligible or non-existent."

After citing two more instances namely vetoing the Drissa Tenancy Bill and Cawnpore Mosque affair compromise the paper says:—"As a consequence boundaries between Provincial and Imperial control are now less clearly defined than ever, and provincial autonomy now rests not on firm principles but on the whim and fancy of Delhi and Simla. Nevertheless, Lord Hardinge, it is certain, will continue to regard himself as the liberator of the Provinces."

Referring to the choice of Delhi as capital the "Statesman" observes:—"It may be doubted whether here are a hundred persons in India to-day who do not look upon the erection of a grandiose new city as an extravagant and useless folly."

Referring to the Viceroy's defence of Delhi the "Englishman" says:—"It was only natural that Lord Hardinge would have devoted a part of his farewell speech to an effort to prove that the removal of the capital to Delhi had been justified by the results, but objection must be taken on constitutional grounds to the continued association of the name of the King Emperor with a project which has now become thoroughly discredited from every point of view. It is perfectly true that the building of the new city was ordained by the word of the King Emperor. That is the one thing that now saves the project from abandonment. But the King acted as a constitutional monarch on the advice of his Cabinet and the Government of India and there is no longer room for doubt that the advice was extremely bad."

THE "INDIAN DAILY NEWS".

On his supposed thick and thin support of self-government his popularity was founded. Now that it is discovered he is in favour of moderation and cautious advance that popularity in certain quarters disappeared and as one Indian paper puts it, we are curious to know what those of his Indian admirers who call him the greatest of Indian Viceroy or the greatest since Lord Ripon's time, and who are for self Government or Home Rule, think of his farewell speech before the Council. On such slender threads is the popularity of a Viceroy of India built up. Had Lord Hardinge said that India was fit for self-government to-day he would still be "the greatest of Indian Viceroy."

Arrest of Suspected Anarchists.

CALCUTTA, March 28.

During the past week or two further arrests have been made in Calcutta and Bengal of suspected anarchists, a number of whom have been interned and others sent back to their own provinces, where they have been re-arrested. Some of the leaders are still at large and are known to have taken refuge in French and Portuguese territory. Sedition is not an extraditable offence and from the comparative security of Goa, Pondicherry and Chandernagore the seditionists are able to carry on their propaganda. German money is known to have reached the anarchists, but plans of the latter were upset by the police activity which has resulted in the capture of over a hundred of seditionists.

Trained Nurses.

CALCUTTA, March 28.

Mr. C. Kennedy and Miss Joan Kennedy wife and daughter of Dr. W. W. Kennedy have left Calcutta for Howrah to join section military hospital there. On the same day Miss Graham left for Lucknow and Miss Rathaway for Poona. These ladies have been trained by the Calcutta branch of the St. John Ambulance Association which has now sent sixteen ladies to the military hospital two of whom are actually at the front in France. Another of Dr. Kennedy's daughters will be going in a few days. Nurses are badly needed. Owing to the good work done by the first two ladies sent from Calcutta branch E. Miss Phelps and Miss Cosserat at Dehra Dun, Calcutta has been specially asked to supply other ladies. The ladies work at Sambhu Nath Pundit hospital and the Presidency Hospital as part of their training.

14½ Lakhs for 43 Armoured Aeroplanes.

LAHORE, March 28.

His Honour the Lieutenant-Governor, patron of the Punjab Aeroplane Fund communicates to the public through the Press the Secretaries' statement of accounts of the Fund. A total subscription of nearly 14½ lakhs has been received which has enabled the Province and states connected or associated with it to

TELEGRAMS.

offer to His Majesty the King Emperor the services of 43 armoured aeroplanes as a tribute of loyalty from the Punjab. Apart from the Native states there is not a single district in the Province whose name will not be associated with one or more of the units of this splendid fleet. The movement been entirely spontaneous and without official suggestion. The response thereto has been equally spontaneous and representative of all classes races and creeds. Ruling chiefs, officials and non-officials, military and civil, Urban and rural residents, educated and uneducated, school pupils, college students, artisans, miners agriculturists, traders, bankers, commercial companies, and professional men, have all alike generously contributed their quota. The result, which has far exceeded most sanguine expectations of the promoters, is a unique tribute of the practical loyalty worthy of the great Province, to which all belong. The Lieutenant-Governor on behalf of all those interested in the fund desires to convey most grateful acknowledgments to the Hon. Secretaries who have devoted so much time and labour to this public spirited enterprise, also to the Banks which had kindly consented to take charge of the subscriptions, and finally to the press, English and Vernacular for the great assistance they have given to the movement.

The Viceroyalty of Lord Hardinge.

The Bengalee's Comment.

CALCUTTA, March 28.

Commenting on the farewell speech of His Excellency Lord Hardinge the "Bengalee" says:—"Lord Hardinge's farewell speech is not, we are afraid on a par with His Excellency's previous utterances. We are of course grieved to see that Lord Hardinge has repeated the bureaucratic caution so far as our endeavours to realise the ideal of Colonial Self-Government are concerned. This is not the place to join issue with Lord Hardinge as to whether the Colonies and Dominions have attained self-government after coming up to the standard of fitness, which people in authority are in the habit of demanding from those who claim it from them. Suffice it to say that even when America declared the war of independence there were an influential section of American people who doubted their fitness to go on without the help of the Mother country. But history has falsified their misgivings."

BRIEF TELEGRAMS.

The Raja Sahab of Madhol, a State in the Southern Mahratta Country, having expressed a desire to go to the front has been asked to keep himself in readiness.

The Hon'ble Sir Muhammad Faiyaz Ali Khan, Nawab of Bahau, in the Aligarh District, has resigned his seat on the United Provinces Legislative Council. He will be succeeded in the Council by Mr. A. H. Silver, Director of Industries in that Province.

His Highness the Maharaja of Kotah has contributed ten thousand rupees to the Lady Hardinge Medical College and Hospital for Women and the Maharajis of Kotah have given five thousand rupees. H. E. the Viceroy has gratefully accepted these generous donations.

Our Coonoor correspondent wires:—The Cantonment dairy which has been successfully managed for the past eighteen years by its proprietor, Mr. R. T. Patel has been sold to the Government, and from the 1st April the Government Military Farm Department will run it under the designation of the "Government Dairy Farm."

The P. and O. steamer "Kaisar-i-Hind" with the outward mails of the 19th instant, passed Suez on Sunday evening. The "Salsette," with the outward mails of the 9th instant, is expected to arrive in Bombay at daylight on Friday next. The "Khyber," which left Bombay on the 29th ultimo, arrived in London on Saturday, the 25th instant.—all well.

LATEST TELEGRAMS.

LONDON, March 27.

The British Steamer "Cerne" and the French steamer "Hebe" have been sunk. The crew of the former and ten of the latter have been landed. It is believed that the remainder have been picked up. The Hull fish carrier "Khartum" has also been sunk. Two have been picked up. It is feared that nine have been drowned.

It is officially announced that ten were drowned when the Dominion Liner "Englishman" was sunk.

The American Embassy announces that all Americans on the "Sussex" were saved. Two were dangerously wounded and another seriously.

Professor Baldwin and his wife are safe. Their daughter is in hospital in Boulogne.

A meeting of the supporters of Sir E. Shackleton expedition at which Lady Shackleton and Mrs. Mackintosh were present decided to take immediate steps to organise an Expedition to Ross Bay.

PARIS.—The Conference of delegates of the allies received whole-hearted ovations. The Conference sat with closed doors, but Reuter understands that the Conference specially considered the means of achieving a decisive victory.

Sir J. Hewett's Impressions of India.

LONDON, March 27.

In an interview with the "Morning Post" Sir John Hewett gives the impressions he derives from his recent visit to India. The general loyalty of the land headed by the Ruling Chiefs he describes as marvellous. The change in the country even in the short time since his departure he found wonderful. He was specially im-

TELEGRAMS.

pressed by the tremendous advance in the position and power of that portion of the Indian public which takes part in politics and of the Indian Press. He thinks that the people little realise the war and its meaning. The Censorship, he says, is chiefly to blame for stifling information. He condemns the absence of any tentative offering of financial aid to Britain towards the war, from whose consequences India is completely sheltered by the British Navy. This he regards as a grave political error, which leaves the people under the impression that they need pay nothing for the war, involving their future welfare. The most serious effect of the war was its hindrance of commercial and railway development. He welcomed the appointment of the Industrial Commission and especially the appointment of Sir Thomas Holland as President. He insisted on the importance of more stringent measures against German traders. The "Morning Post" in a leader on Sir John Hewett's communication has some unflattering remarks on Sir William Meyer and his attitude towards the proposed Indian War Loan.

ఆంధ్రముఖ సభ.

ఆయా,

చెన్నైలో కాననసభా సభ్యులు ఆంధ్రముఖము, నెల్లూరు పురవాసులు నగు ఆనందబాబు, ఆచార్యులు నుల్లపపూర్ణ రావు వంటివారిని ఈ సందర్భమున ఆంధ్రసభకు ఆహ్వానముగా నిర్ణయించి నెల్లూరులోని వాగుండును. ఏనువారయినను, కృష్ణారావుగారు రాజ్యాంగశ్రేణులు, మాతృకారాధకులు శ్రీకాళిమానులు ఆంధ్రరాష్ట్ర శిర్యానునకు కృష్ణారావుగారు కృతీరేఖలని కొందరికి భయముండెను ఉండవచ్చును. అట్టిభయమునకును ఆంధ్రరాష్ట్రము కాలమునని ప్రతివారి యాదర్శముగాని యిచ్చుదేశములయినని పోరాడుట ఆనందము. ఆంధ్రులతో సంఘభావము, శ్రీకాళిమానులందరి ఆంధ్రరాష్ట్రము వచ్చునని చెప్పవారిలో కృష్ణారావుగారు యిరు. ఆంధ్రులకృష్ణులయిన నిర్మాణమునకు కృష్ణారావుగారికి నెల్లూరు అభిమానము గలదు. రాజీవులకు ఆంధ్రమారిన పూజించుట నెల్లూరు మండలమునకు సభకు ఆహ్వానింపవలెను. నెల్లూరు రాజ్యాంగమునకు కృతీరేఖలని జవాబిచ్చాయును. నెల్లూరు మండలవాసులు, కృష్ణారావుగారి వంటివారు, మాతృకాభిమానమును గానండి, ఆంధ్రోద్యమమునకు సంబంధించిన కలుషితములను చర్చింపబోవుచుండెను, యే నెల్లూరు మండలవాని యాత్మనాధిభుతు కావలెను! నెల్లూరు మండలములోని ప్రతివారును, తమ మండల, ఆంధ్ర రాష్ట్రము యువస్వామ్యమును జనకమానరు! వారి పూర్వపుభావముల మార్పుకొనుటకు! ఆంధ్రోద్యమమున కేయారనియ్యక ఆంధ్రసభయూరకుండడు!

ఎం. వి. ఎస్. కర్క

[5 వ పేజీ తరువాయి]

చేయుచున్న రామచంద్రరావుగారు మన భాగ్యవశమున నాంధ్రదేశమునం దవలించిన పూజ్యులలో నొకరు. విశేషముగ భారతి. తాను త్రానిన యెట్టికార్యమునైనను చుడవట్టి కర్మ పాపంకల సమర్థుడు. మన వాంఛితులకు కల్పవృక్షము వంటివారు. ఆంధ్రమండలమునకు రెండవ గోల్డెన్లెట్ల నుగురి రాతి. ఆంధ్రులలో యెక్కండ్రు సమర్థులకు. వారెవరిని ఏమి తీసిపోవువారుకారు. ప్రసిద్ధ స్వామివాదియై, విశేష భగవంతుని సందర్శనమున కవకాశము కలవాడైయున్నను, శ్రీశ్రీవంశమున గంకణముకట్టికొనిన, యీ సుగుణభాతి ఆర్జవకాంతి పూరిత విడవాడె ననియే నాయాశయము. ఆయాభిభావించి యున్న చూచు ననుభవములైన యూహించును సభ్యుల ముందర నిలిచి, ఏమి కార్యాకార్యముల యాగాములు, ఏమి కృత్యాకర్మకముగ, సహేతుకముగ, నిశ్చయించి ప్రసంగించుకల సమర్థులు. వీరికి శ్రీకారాధనకేయిక గంకణము కట్టికొనిన సమర్థులు మన దేశము సందర్శకులగు స్వారసీయే చెప్పవచ్చును. ఇట్లే నిర్మలచిత్తులతో శ్రీకారాధనకేయి సమర్థుల ప్రభావశ్రీనిధు లింకను యులుదేరినవో మనదేశ మధిర కాలములోనే క్షేమాభివృద్ధుల సందగలదని నిశ్చయముగ చెప్పవచ్చును.

కావున ఆంధ్రసభకు బహుతోహ్యగీయుల కలుగుట బడిన, పరిచయము సంపాదించవచ్చునని కాని, భిక్షార్థమునకు నుపాదించునని కాని, ఆదేవరమునకునని, కృతినధిభూమిలతో రంగులమున విహరింపవలెనని స్వార్థపరములగు బాధి మోసపాపక, బాధకారకరతో, వరికల బాధి, స్వార్థపరములగు, అనుభవములగు, గనిపెట్టి యానామనందు నెలిపి మనదేశాభివృద్ధికి మార్గదర్శకు లగుచు గాక యని మిమ్ము పూర్ణించుచున్నాడను.

వి. కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు

శిల్పావ్రతిమను బహిరంగపరచుట.

నిన్న సాయంత్రము కీర్తిశేఖరము వి. కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారి శిల్పావ్రతిమను గవర్నరు గారు బహిరంగపరచుట. మద్రాసు శాసనసభాసభ్యులును, హైకోర్టు న్యాయాధిపతులును, మద్రాసు లివ్ ఫు గారును, సర్వకాలముల వారును, వృత్తుల వారును, అధికారులు సభాకాలమును మామటకు వచ్చిరి. కొందఱు దొరసానులును, కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారి కుటుంబ శ్రీమతుల గూడ వచ్చిరి.

కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు మొదట న్యాయవాదులుగా నుండి ఆరంభించి తరువాత కార్యనిర్వాహకసభ్యులై మహా స్వతంత్రులు గాను 1911 వ సంవత్సరమున కాలభక్తులు నొందిరి. అప్పుడు చెన్నై పురపాలక సంఘములో గవర్నరుగారి కార్యకలాపములకు గాఢముగా సంబంధించి నొకదానిని నిర్మించినది. దీనిని సభ్యులందఱును ఆంగీకరించగా ప్రత్యేక సంఘముగా యేర్పడి శిల్పావ్రతిమను నిర్మించుటకు తోటల యొద్ద 16 వేల రూపాయల చందాలు ప్రోగ్రాము చేసిరి. ఇదియే కాక కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమున పనిచేసి పరిభ్రామి నొందినందున వారి శిల్పావ్రతిమను నెలకొల్పింపబడుచుండగా ప్రత్యేక సంఘమువారు విశ్వవిద్యాలయాధికారుల యనుమతిగూడ బడసిరి. పరిశ్రమశాలావ్రతిమను నెలకొల్పింపబడునట్లు తూర్పు గానున్న బయటపరచు తూర్పునకును నిర్మించబడి రాజకీయమున్నది. దీనిని పరిభ్రామి శిల్పావ్రతిమను నిర్మించినది. దీనిని నిర్మించుటకు 15 వేల రూపాయల చిల్లరకు నిర్మించెను. దీనియందు కలసి చలించునట్లు కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారి స్వరూపము నిర్మించియున్నట్లు చెక్కబడి యున్నది. క్రింద చలించునట్లు నీ క్రిందివిధమున ముఖము వ్రాయబడియున్నది.

“శ్రీ వి. కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు సి. ఎస్. వి. దొరతనమువారి కార్యనిర్వాహక సభాసభ్యులు.

జననము 1863, మరణము. 1911.

పాపల చందాలను నిర్మించబడినది.

ప్రత్యేక సంఘమువారు నిర్మించు జి. పి. సమేతముగారు చదివిరి. పరిశ్రమ మద్రాసు హైకోర్టులో అడ్వోకేటు జరగాగా పనిచేయుచున్న గౌరవనీయులకు శ్రీరామ అయ్యరుగారు కీర్తిశేఖరము కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారిని గురించి జ్ఞాపించి చెప్పిరి.

కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు అనేక విధములుగా భారతీయగౌరవమును స్థాపించిరి. వారు 15 సంవత్సరములకు పాపలను నిర్మించు కార్యకార్య మరంభమై పాటుపడిరి. దక్షిణ భారత దేశములో పరిపాలనను పరిపాలన పాదమున కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారి తీరనే నిర్మించెను. వారి విశిష్ట హృదయమును, వారి మహాశక్తియును వారి దర్శనమును మూర్తియును, వారి సర్వభావమును, మనమెల్లప్పుడు సమర్థించుచుండ వచ్చునని శ్రీరామ అయ్యరుగారు రచిరి. పరిశ్రమ దేశభక్తియు కార్యకార్యమును వారి కుండుల విశేషగుణములు. సర్వభావమును మహా, గోభావముగలవి కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు మోదకమునామ మహాభక్తుల కష్టకాలమును సంగడించుచుండిరి. వారికి పారిశ్రామిక ఉద్యమముల నన్నిటిని ప్రోత్సహించుచుండిరి. వారికి సంస్కృత విద్యయును గలపేర్లుయును, వైదికమత మునుగల విశ్వాసమును వారిదేశభక్తికి కన్నుదెప్పినది. వారు సంఘాభివృద్ధి నకును జాల తోడ్పడిరి. పంక్తి భావమును, సమాద్రమానము, శ్రీవిద్య, మొదలగు వానిని ప్రోత్సహించుచుండినట్లు కారణములు గలవని శ్రీరామ అయ్యరుగారిని. కీర్తిశేఖరము గోభావముగూడ వారిని తన యన్నదమునకల జూచుచు, సర్వవిషయములందును వారి సలహాను దీక్షింపబడుచుండెడివారు. దొరతనమువారి కార్యనిర్వాహకసంఘములందు వారు కొద్దికాలమే పనిచేసియుండిరి. శిల్పావ్రతిమను బహిరంగపరచుటకు ముందు గవర్నరుగారిట్లు చెప్పిరి.

“జానకీ దేవి ఈమహనీయుని తెలియకుండు వారికి నీవ

లిఖితముననుండి యుండును. అట్టివారికి రెండు శత్రువులు నున్నవి. కీర్తిశేఖరము కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు వైదికము అనుటయుకటి. భారతీయ మహాపురుషులతో పాటు

దీనినెందుకు తెక్కనేయకలెనట. రెండవది. శ్రీరామ అయ్యరుగారు ఈప్రశ్నలకులకు సదుత్తరమిచ్చినందులకు వారికి మనము కృతజ్ఞులము. దొరతనమువారి కార్యనిర్వాహక సంఘము, న్యాయసభాసభ్యులు మున్నగువారితో ఇక నెచ్చట పనిచేసియున్నాను కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు భారతీయులయొక్కయు, యూరోపియులయొక్కయు పొగడ్డుల పండితులండిరి.

ఇక సభ్యులుగా శిల్పావ్రతిమను బహిరంగ పరచుచున్నాను. ఇట్టి ముత్తరమును పాల్గొనగలట్లు మహావృత్తులకు భావింతును. ఈ ప్రతిమ అన్ని కాలములకును కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారి సత్కారపరమమును, స్వాస్థ్యత్యాగమును, మొదలగు పద్ధతులకు మనకు జ్ఞాపకమునకు చెచ్చుచు మహాకార్యములందు మన నుత్సాహపూరితులగుటకై యును గాక! విశ్వవిద్యాలయములో సంబంధించిన మహాపురుషులు గాన వారి శ్రీమతి భారతీయవిద్యార్థుల కుద్బోధ మిచ్చునదియై యుండగలను”

దక్షతో ఈయుత్తరమును గౌరవాగ్రహణ సంగీకరించిన గవర్నరుగారిని లాసను గాను సమీక్షించు గా నిర్మించిన దేవు క సమావేశము ముగిసెను.

భారత సెంటు జారి గెజెటు

మార్చి 28, 1916

ప్రకటనము.

1916-వ సంవత్సరము ఏప్రిల్ 15-వ తేదీ లోపల దొరతనమువారి కందలాలని యుత్తరములను మున్నగు వానిని ప్రోత్సహించునట్లు, నీలగురులకు పంపకలెను.

ఒక సవరణ.

మార్చి 7 తేదీ గెజెటునందు ప్రధమభాగమున నాయును, వి.సి. ఎస్. గారి నెలపు విషయము ప్రకటించినచోట “జూలై 18- తేదీ” బదులు “జూలై 14-వ తేదీ” చదువు కొనవలయును.”

నెలపు.

డిల్లీ 15-8-1916 ఇండియా దొరతనమువారి ఉపకార్యదర్శిగానున్న ఎఫ్. నాయున్. వి. సి. ఎస్. గారికి 14, ఏప్రిల్ 1916 నుండి మూడుమాసములు ప్రివిలేజీ నెల వీరుబడినది.

డిల్లీ, 18-8-1916.

ఇండియా దొరతనమువారి వాణిజ్య, పారిశ్రామిక శాఖా ఉపకార్యదర్శిగానున్న జే. సి. ఎస్. గారికి 14, ఏప్రిల్ 1916 నుండి మూడుమాసములు ప్రివిలేజీ నెల వీరుబడినది.

నెలపు ముగిసిన తరువాత దినమునుండి జేటరు గారు మద్రాసు దొరతనమువారియొద్ద పనిచేయుచుండును.

న్యాయశాఖ.

ఏప్రిల్ 14 వ తేదీనుండి విలియం రీసు జూనుగారును విలియం జూను దంకను కోర్టుగాను రెండవగోతు అక్వియెటు నూపరింపబడెను. పదవికి తగ్గించబడిరి.

ఏప్రిల్ 28 తేదీనుండి ఫ్రాంకువీరు సాట్టిబాద్రి గారు రెండవగోతు పోలీసు నూపరింపబడెను. పదవికిని, ఎడ్వర్డు రామన్ హార్డు వీరప్ప గారు మూడవగోతు నూపరింపబడెను. పదవికిని, హార్డు ఎర్నెస్టు విలియమ్సు గారు జ్యాలక్రేసు నూపరింపబడెను. పదవికిని, ఆలింగ ఎర్నెస్టు విల్లియమ్సు గారు ఐదవ గోతు నూపరింపబడెను. పదవికిని, హూకేసు గార్డను నెటిల్లిప్పు గారు రెండవగోతు అక్వియెటు నూపరింపబడెను. పదవికిని తగ్గించబడిరి.

క్రిమినలు ప్రివీజీ కేసులో 36 కేసులకు 15 ఏప్రిల్ నుండి మొదల యుత్తరముల వచ్చుకలకు నరసాపురము సబడివిజనునందలి భీమవరం తాలూకా సబడివిజనునందలి తొలంగింగుబడి భీమవరము సబడివిజను అనుపేరుతో ప్రత్యేకము డివిజనుగా చేయబడును. ఈసబడివిజను ముఖ్యపట్టణము భీమవరమునందే యుండును.

మార్చి 28 డిప్యూటీ కమిషనరుగారు ఉద్యోగి త్యాగమాడకరగతి మేజిస్ట్రేటుగా నియమింపబడిరి. కోడ్డు సాలక్ష్మమ్మమ్మనందు కేసులపైన మూడవరగతియధికారములన్నియు వారికినిగలబడినవి.

మధురయందు సాలక్ష్మమ్మ పోలీసు ఇన్స్పెక్టరుగా నున్న ఎస్.కె. శ్రీరామస్వామిగారు దొరతనమువారి కోర్టు నుండి తొలంగింబడినది ప్రకటించబడినది.

రాజకీయశాఖ.

డిల్లీ 17 మార్చి—కేక్కుమందు స్వయం మేజిస్ట్రేటుగానున్న వియోనాథ కీర్తిశేఖరముగారు లెదవారుగాను ప్రేటులో జస్టిసు ఆఫ్ సీటుగా నియమింపబడిరి.

మద్రాసు శాసనసభ సభ్యులవారితోను, దక్షిణ ఇండియా శాసనసభ సభ్యులవారితోను, మద్రాసు వర్తకసంఘము వారితోను ఈక్రింద వేర్వేరుబడినవారు ఏప్రిల్ 1 వ తేదీ నుండి మద్రాసు పోర్టుట్రస్టీలుగానుండుట కెప్పుడొనబడిరి.

(1) గౌరవనీయులగు గోడ్డకు ఫేరెరు, (2) జి. ఎస్. సింగెరు, (3) ఎ. పి. నైమండు, హెచ్.పి.యం.కే, (4) భాను బహదరు మహమ్మదు అబ్దుల్ కదూర్ భాషా సాహేబు, రావు సాహేబు సి.రామానుజము నెట్టి, (5) జి. హెచ్. తాంగర్.

ఏప్రిల్ 1 తేదీ నుండి ఈక్రింద వేర్వేరుబడినవారు మద్రాసు పోర్టుట్రస్టీలు, నైర్దుగుగా నియమింపబడిరి. ట్రస్టీలు.

(1) చార్లెసు విలియం ఎగర్లనుకాటను (2) కమాండరు సి. డబ్ల్యు. మెర్సె, (3) జి. మెర్సె. తేనీ. (4) ఆనరబిలు మూర్తెరు, (5) ఆర్. టామ్, (6) పి. త్యాగరాజు నెట్టి, (7) సి. గోపాల మెనను.

చేక్కరు.

ఆనరబిలు సర్ (ఫ్రాంసిసు జి. డి. స్పింగ్.

శ్రీ విద్య.

ఇండియా గవర్నరు మెంటువారు 1916 వ సం. ఫిబ్రవరి 22-వ తేదీని స్థానీయ ప్రభుత్వమువారికి శ్రీ విద్యాభివృద్ధి గురించి వార్తావార్త ఉత్తరము ఆంధ్రప్రదేశ్ లందకు శ్రద్ధతో చదువగలండులకు కోరుతున్నాను. ఆనరబిలు సర్ శంకర స్వామయవారు మోదపు లకుచేత మోదపు శ్రీ విద్యాభివృద్ధి గురించి యుక్తమున సలహానిచ్చి మనకు చాలా మేలు చేసినవారగుచున్నాను. కాని యిప్పుడయిన మహారాష్ట్రకు జట్టులతో భేదాభిప్రాయములకే ఒక్కరితిగా మన సలహా స్థానిక ప్రభుత్వమువారికి త్వరలో తెలియజేయబడెను. స్థానిక ప్రభుత్వమువారు తగిన మోర్చాటులు చేతురని నమ్ముటకు వీలులేదు. ప్రజలందఱుకలసి యుండు శ్రీ విద్యాభివృద్ధి కలయు ముఖ్యవిషయములు మన రాజధాని పరిభ్రమమువారి ద్వారా ఇండియా గవర్నరు మెంటువారికి తప్పక తెలియజేయబడి యున్నది. మనముచేయు సలహాలు పరిభ్రమమువారు ఆంగీకరించ దగి యుండవలెను. విశేష భక్తు కాగూడదు. సాధారణ ప్రజలందరికి విశేష ప్రయోజనకారిగ నుండవలెను. స్వాగతపరమముతో గొప్పవారి పిల్లలకు కావలసిన మార్పుల గురించి మనము ప్రయత్నముచేయుచుండుము. శ్రీ విద్యాభివృద్ధికి శ్రీ శిక్షణ అత్యావశ్యకము గదా. శ్రీ శిక్షణ త్వరలో దొరకుటకు విశేషములు, సాధారణ శ్రీ చదువులకులకు తగిన పాఠశాలలు వ్యాపించవలెను. శిక్ష, ప్రభు, ద్వితీయ తరగతులు చెప్పటకు శ్రీ శిక్షణ అవశ్యకము. మూడవ తరగతినుండి చదువు చెప్పటకు తెలుగు భాషలో విశేష జ్ఞానముగల శ్రీ శిక్షణ కావలెను గనుక పరిశిల్పాలోమ నొక హైస్కూలు లేక నెకండరీస్కూలు స్థాపించుట అత్యావశ్యకము. ఈ పాఠశాలలో ఇంగ్లీషును రెండవభాషగా నుంచవచ్చును. ఈ హైస్కూలుకు హెడ్ మాస్టరుగా పురుషులను నుంచవచ్చును. తలిమ్మా తరగతులలో హిందూ శ్రీ శిక్షణగా నుండవలసి యున్నది. సాధారణ విద్యగానందా పరిశ్రమ కనులు, (దామంతు) చిత్రలేఖనము చెప్పవలెను. శిక్షణగా నుండవలసికి నెలపు రు. 12 ను ఉపకార వేతనము ఇయ్యవలెను. పరిశ్రమ జిల్లా మునిసిపాలు పట్టణములో నుండు గవర్నరు మెంటు బాలి శాపాఠశాలలు అనంతూర్ నెకండరీ లేక హైస్కూలుగా మార్పులనీసినది ప్రభుత్వమువారిని కోరవలసియున్నది. అలాగు ఆంగీకరించుటకు విశేష అధ్యం తర ముండగూడదు. శిక్ష, మొదటి, రెండవ తరగతులు ఈ పాఠశాలలనుండి తీసివేసినయెడల తలిమ్మా పెద్దతరగతు లుండుటకు విశేష భక్తు కాను. పరిశ్రమ మూడవభాగమునకు నుంచి తలిమ్మ సంతకమునకు ఒక తరగతియొప్పున వ్యాపించవచ్చును.

రంగారెడ్డి గున్నయ్య శాస్త్రి.

ధర్మము:—ప్రయోజనముల సౌకర్యము నిమిత్తముగంధి శేషమ్మగారు రాజమహేంద్రవరము రైలుస్టేషను పరిసరమున నొక మండలమును ఏర్పాటుచేసిరి.

గోఖలే గారి పుత్రికయను పరిచయములు:—పునాలోని
టికీనగరమున బుబ్బయ్యయొద్ద జన్మించిన మందిరమున గోఖలే
గారి పుత్రికయను నతోడ త్రవ్వ గోయల్లము గానక పరిచయించి ఆ
కరమున జన్మించిన తాలూకు నాగ్గిరికి పంపిస్తూ ఆమెయొద్ద
ఉన్నది. కా॥ బొమ్మనాడు అప్పయ్యగారు, కా॥ దివానుయను
ఆ. ఆర్. నయ్యగారు నైనువేరికి పంపిస్తూ ఉన్నది.
పుత్రికయను పరిచయములు పూర్వము గోయల్లము
యను గోఖలే గారి గుణార్థము మునర్పయి నొక ఉపకారము
పూర్వము గోయల్లమున నాడు "భారతదేశము" నిమిత్తము ఆమె
నాడు పంపిస్తూ ఉన్నది. ఆమెయొద్ద ఉన్నది.

శ్రీరాజప్రతినిధిగాఁకి వచ్చిన తంతివార్త.

లండను, మార్చి 25:— బెర్లిన్ ప్రాంతమున ఫిరంగులు కాల్పుబడినవి. ఆర్థికతూక్కుభాగమునను నెంటుచూయును మెలనుకొద్ద అవనుకొద్దలయొద్దను శత్రువుల సరావరాండ్ల మీద పరాసువాగు తీవ్రముగ ఫిరంగులను కాల్పిరి. మ్యూజికు తూక్కు పదునలముండున్న పరాసువారి రెండవవరుసద జర్మనులు శుద్ధుడ కనలిరి. పరాసువారు వానికి నరక జవాబు నిచ్చిరి. గవెంచీయొద్ద శత్రువులు ఆంగ్ల సేనాపతుల సమీప మున గనులను గాల్పిరి. కాని నవ్వు మేమియును కలుగలేదు.

రష్యాలో జర్మను ప్రాంతమున జర్మనులు తలపడి త దుబుడి. డ్విక్కు ప్రాంతమున శత్రువులు తేలిమి రష్యా వారు నుండునట్లు తెల్లనున్నారు. దక్షిణభాగమున పోరు జరుగుచున్నది. కింటిజినీ సాల్వెడరుస్సులకు నడుచున్న శత్రు సేనాపతులు నన్నిటిని రష్యావారు చీల్చి వేసిరి. నకోలిసకోవర ప్రాంతమున అడవులలోని జర్మనులను రష్యావారు నాశనము చేసిరి.

అఫ్రికాలో ఆర్మికల్లావో కావాలను పట్టుకొంటిమి. రావూని సమీపమున కోరింగుబద్ద నాకలోని ఫిరంగులను కదలి శత్రువులు టాం నాభిరుపదారి ప్రాంతమున పారిపోవు చున్నారని జనరలు స్పష్టముగాను తెలిసి.

డల్లి, మార్చి 25:— రాజప్రతినిధి కిట్లు తంతివార్త.

మ్యూజికి నర్మనులను నూలుకొను, తెలిస్తే, మ్యూజి దుక్కుపరేతలవై ఫిరంగులు కాల్పు లిట్టిపెట్టెలు ఈకోలవై శత్రువులు పట్టుడిని సంభింప లేదు. మ్యూజికి తూక్కును, నోవరుజాను లంగిడరేయద్దములు లేవు.

శత్రుగండకములవై రెండుసార్లు పట్టుడినతిపి జములం దితిమి ఆంగ్లేయులు తెలియపరచిరి. శత్రువులు మూడుమండు గనుల పేల్చిరిగాని ఆగ్నేయులకు నవ్వులు కలుగలేదు.

రీగా ప్రదేశమున సమీప విజృంభించుచున్నది. నాక బుష్టాటుబద్ద రష్యావారు శత్రుసర్వాభిముఖ చేధించి వొర బడిరి. మింటు స్విప్రదేశమున శత్రువులు ప్రతి ముట్టుడి యొక రించి రష్యావారు బట్టుకొనిన కండకముల మరల స్వాధీన మొ సరించుకొనిరి. గావైని, నకోల్ నకోవరప్రాంతములయందు యద్దము జరుగుచున్నది. గెలిషియాలో శత్రువులముట్టుడి నోకదానిని రష్యావారు తొలగగొట్టిరి. శత్రువులధికనవ్వులు బొందిరి. దక్షిణమున రష్యా సేనలు మరొకత దూరము నుండు నకు పోయి ప్రదేశమును బలపరచినవి.

తిరునల్వేలి ప్రాంతవ కళాశాల.

పూనా పెద్దనకకళాశాలాపద్ధతి ప్రకారము యాదజీవ సభ్యుల పద్ధతి నేర్పరచుటచే కళాశాలపరిపాలనమునగూర్చి చర్యలు సంధించినవి. మూడుసంవత్సరముల క్రిందట కొందరు ఉపాధ్యాయులు 20 ఏండ్లు తమమాత్రపు జీతమువై పనిచేసెద మని ఒప్పుకొనిరి. ఇందుకు బదులుగ కళాశాలా కార్య నిర్వాహకాధికారమున వీరు కొన్ని హక్కులను కోరిరి. విద్యా కళాధి కారుల యనుజ్ఞ లేక యే కళా శాలా పరిపాలక సంఘము వారి మానవమున కంగీకరించిరి. కొంతకాలముపరకు ఈ ఏర్పాటు క్రమముగ పని చేసిరిగాని రాజురాజు వైరములు కలిగినవి. ఈ వైరముల మూలమున కళాశాలాపరిపాలనము భంగ పడుచున్నది. ఈసమాచారము విద్యార్థిభా వైరక్తులగారికి తెలియజేయ బడినది. అందువై మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమువారు మార్కు నాంటు, ఇ. ఎమ్. మెక్లెన్, బి. మానుంతరావుగార్లు సభ్యులుగనున్న ఒకసంఘము నీ వివాదమును విమర్శించుట కేర్పాటుచేసిరి. తనివారమునా డీసంఘమువారు వెక్కండ్రు సాతులను నిచారింపిరి.

దర్శాత్తు బహిరంగమునది కాదనియు, కమిటీవారి రిపోర్టు సిండికేటునధకు పంపబడుననియు రిపోర్టు క్రమరాలు వారి యిష్టానుష్ఠములవై వాధారపడియుండుననియు మెక్లెన్ గారు అసాసియేటును పత్రికాప్రతినిధిలో నురి.

తాయుమనరాజు కేసు. — గతసంవత్సరమున కేసునా నొనగబడిన జడ్జి మెంటును ప్రకటనకలిగినదని తెలియ గారి ప్రతికేసును పీర్వికొన్నియకు వరభాను పెట్టుకొనిరి. దర భానుభర్తులతోగూడ కొట్టికనుబడినదని పూనాను తెలియ కచ్చినది.

SPEECHES ON UNIVERSITY REFORM.

By Mr. C. Ramalinga Reddy M. A (Cantab) I M U,

OPINIONS

SIR SUBRAMANIA IYER: "Characterised by candour, ability, information."

SIR RABINDRANATH TAGORE: "Your speeches on "University Reform" gave me very great delight especially as I have been talking almost in the same strain a few weeks ago. I wish these brilliant speeches could be read by men who are in charge of our education, though I know they are too busy giving us lessons to take any for themselves."

MRS ANNIE BESANT: ".....ought to mark a new departure in the discussion on University Reform.....He has that priceless creative faculty of imagination, which is able to arrange materials carefully selected into a new form supplied by the mental visualisation of an idea, a faculty without which no really great work is done."

Price: Annas Eight:

Apply to the Author, Mysore.

వాదాపీడితులకు వరము: ఐనోడిక సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

అపరిశుభ్రపు రక్తమువలన జనించువాద్యములకు కీరీటుమంటి మందు. పునపులకు, చచ్చులకు, గండమాలుకు, పుండ్లను, పాతనోష్టులను అన్ని విధములవలన గలుగు నర్మకోగములను పోగొట్టును.

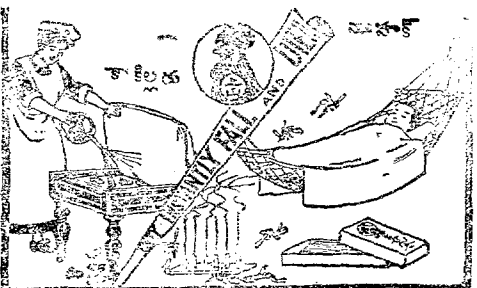
మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

28

వనోపధిసారసపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యకర్మము అన్ని విధములైన నోషములకు పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కార్యసంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రీకరచును. శరీరాశోగమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవరకు మంటుట 4 రోజుల బుడ్డలతో అయ్యబడును.

ప్రొవైటరు:- పి. డి. సావంత్, ౧౪౪, చననవాడి నం. ౨ పొంబాయి. Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswedi No. 147, No. 2. BOMBAY.

నల్లులు, దోమలు సంహరి!!

'పుంజా' మార్కు - 'ముహాక్' 'కాల్లెడు'

కీటుకనాశిని ఔషధములతోనికి రాజము.

ఈ ఔషధి జపాను దేశమునకు తొలుత ఎయిది కో డొయిమా కంపెనీవారిచేతనే లేబడి, వారు వై పద్ధతులకు నూటికి మీదుగా బంగారుపతకములు యోగ్యతా పత్రకలను, బడసి యంతుటయే గాక జపాను చక్రవర్తిగారి చేతను పుష్పరా రాచనూరులచేతను అత్యున్నత బిరుదాంకములతో గౌరవించబడి యున్నాడు.

'ముహాక్' పొడవు చల్లుటవలన నల్లులు, పుట్టుపురుగులు, చీమలు, చెదలు, కీలు మొదలగునవి నశిసిపోవును.

పెద్ద డబ్బి, అ. 0-5-0. చిన్న డబ్బి, అ. 0-2-6.

'కాల్లెడు' వత్తులను కాల్చియుంచుటవలన, దోమలు, ఈగలు, బరికెపురుగులు మొదలగునవి నశించును. తలపు తెరచియుండితే పారిపోవును.

పెద్దపెట్ట 200 వత్తులు గలది. అ. 0-10-0.

అన్ని వానాదులయందు దొరుకును.

398

రంజిట్ అందు కో. (బి) డిపార్టుమెంటు,

15/286. ఎస్.పి.సేతు, చంద్రాను, సోల్ ఏజెంట్లు

శ్రీ జిల్లాయందును ఏజెంట్లు కావలయును.

ప్రతిదినమును ముఖ్యముగ ప్రవయోగకరి మైనది

వైద్యవిద్య.

దీనియందు మెండుగ వైద్యబోధనలు సిందియున్నవి. 144-పుటలుగల ప్రస్తావన మియింటినద ఒకయ్యులేక పోస్తేజి కచ్చులుగూడ లేక మీద యిప్పించేట్లువుంటే తినికోవటకు నిష్ఠములేదా? నేడే ఒక ప్రస్తావనకు ప్రాయము. రాజవైద్య వాగాయజీ కేశవశి, 188 20, చీనాబజారోడ్డు, మద్రాసు.

ప్రతాప కస్తూరిమాత్రలు

ఇవి మంచి కస్తూరి చేర్చి చేయబడినవి. నునాను గలదు. అడ్రెస్, వాయువు, స్వరము, నల్మపాతము, దగ్గు, జలుబు, మొదలగు వాటిని హరించి మంచి బలము నిచ్చును. 200 మా॥ సీసా 1-కి రు 0-4-0 (డజ్జ రు 2-8-0.) 254 ఆయుర్వేదసమాజ్, పొందూరు, గుంటూరుజిల్లా.

ఆయుర్వేద ఔషధములు

అగస్త్యులవారి ప్రక్రియలు.

"అండవృద్ధి, బూరకాల్ల తక్షణ పరిహార"

7 పూటలలో మంచిగుణము. నిర్భయమైనది. ఇంకా మేహవారినోప్పులు, వామనపులు, వాపులు, నూతన నిలకడ క్లిష్టనోప్పులు, తిమిరలు, అంగస్తంభ కటిపాతములు, చిరకాలపు నడుమనోప్పులు మొదలగు వాట్ల కమృక మిదియే? పుచ్చు కొనిన వెంటనే గుణము తెలియగలదు. వెల రూ. 3-8-0.

"నర్వమేహకుష్ఠ కుఠారము"

ఈ సిద్ధౌషధము, మేహవైకల్యహానిమచ్చలు, గజచర్మ ములు, కాళ్లుచేతులు, ముక్కు, చెవులు, కండ్లు మొదలగు అంగములను తిరిగేనెడిత్రణములు, అడ్డకట్టలు, పిల్లలు, సవ్యాము సంబంధముల కొలుకులు, చిట్టకు దివ్యావృతము. రక్తకుద్ధికి రాజునంటిది. 10 రోజులలో అపరిమితమైన గుణ మిచ్చును. 10 రోజులకు, వెల రూ. 5-0-0. 5 రోజులకు వెల రూ. 3.

వైయావధములే గుణములేమొదల పొమ్మ వాడను కంపబడును.

శ్రీ త్యాగరాజశతకీర్తన స్వరావళి

స్వర, తాళ, గమక, సంజ్ఞావిధానములతో కూడినది చక్కనితెండు రూ. 3-8-0

గంధకర్త "ప్రాచీన సంగీత పుస్తకశాల"

8/12. ఆలంగాత్లాపిల్లేబ్బి, తిమ్మలిక్కేడి, మదరాసు.

Amrutanjan

Best Indian Pain Balm.

జల స్వల్పము! శుభ శుభకము!!

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు వరమమ్మత

ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0. తలనొప్పులమాన్యును, వాయువు రోట్ల బోగొట్టును చార్మపునోప్పుల బారదోయును. పొట్ట బోగొట్టును వనచూలికలచే హింమాదేశమును. తయారుచేయుటకు మంచిమందు. అమృతాంజనం సిహో, మదరాసు.

శృంగార నైషధము.

ఇయ్యది సంస్కృతమున భట్టహర్యుడను నువాళవి రచించెను. దీనిని తెనుగున శ్రీహనుడను గొప్పకవి అతడు మనస్సి హృదయంగమముగా కల్పము ననుసరించియు కల్పిస్తా యులు నుటించియు భావములనుకొనియు రసముపొంది యు నుట కాకంబు భూషించియు నొదిల్పించుచుండునను ననౌ చిత్తముల బరిహరించియు మాతృకానుసారముః రచించెను. కాన, మూలమునకంటె రసవంతముగా నున్నది. ఇది మిక్కిలి ప్రాధమ్యముగల సాధారణముగా వండితులకే కాని పానురుల కు గోచరముగల కవులకు. కావున దీనికి చక్కని తేటమాటల పోటీకయు తాత్పర్యమును వ్రాయించి నుండగమైన పట ములునట్టి ఆహ్వానించువారము. ఇయ్యది చిన్న నైటాన మేలైన కాగితములపై చుట్టితమై చక్కని కాలిగ్రామిండు చేయబడియున్నది. దీనికల రూప 8-8.0. పుస్తకము దీనిని ఏకశ్రమానములో కొనువారికి రూప 2-2.0. కియ్యబడును. తపాలా ఖర్చులు పుట్టేకను. 285

ఆర్. వేంకటేశ్వరు అన్వేషకో.

ఆనందా ముద్రదాలయాధికారులు, ముద్రదాను.

గ్యాల్లీ మోటారు పాఠశాల

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని భాగచేయ గలగు తరగతియందు నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుచునో యేదేభాగములు యేయేపనులుచేయునో అది చెడి పోయినపుడు స్వల్పముగాచేయ రిపేరులను యీయంభయుల కై అభ్యాసభూమికముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ పాఠశాల నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి గతర్న మొటువారివద్దనుంచి లైసెన్సు యిచ్చించి కంతులనును, యింట్లను పేను 40 రూపాయలకు కట్టవలయును.

తిరిగి క్లాసులు ఏప్రిల్ నెల 1వ తేదీ నుండి ప్రారంభమగును. క్లాసులో చేరలచిన విద్యార్థులు మార్చి 31 వ తేదీన గాని అంతకు ముందుగాని ధరభానులు చేసికోవలయును. పాఠశాల నూరి విద్యార్థులు కోరినచో నెలసెంచుటకు తాబోవంగలదును. ఈ క్రింద నుడవారిండువానికి వ్రాసికొనుడు.

(41) గ్యాల్లీ అండ్ కో., బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

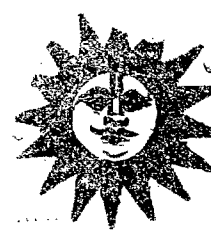
మదరాసు మోటారు ఇంజనీర్స్ క్లబ్

288 24 జనరల్ మీటింగులో
మకాంటురోడ్డు పోస్టు, మదరాసు
మోటారుబండ్ల యంత్రనిర్మాణమును, నడుపువిధానము ను లోభనాభ్యాసముల గలపబడును. ప్రత్యేక గమనిక:— భారతదేశాధిపత్యమును ఉచితముగవనతియు, భౌతికాధికములు ను ఏర్పాటుచేయబడును. ప్రతిసెలభద్రమయిన క్లాసుప్రారంభ భద్రమను, తయారైన ప్రెసాకటికి శిఫార్సుచేయబడును. స్వల్ప సంఖ్యయే దీనికికొనబడును. మేనేజరు గారికి వ్రాసికొనవలెను.

మోటారు సర్విస్ బండ్లు

10, 14 మనమ్యులు కూర్చుండి కెళ్లు బండ్లు కంటికి అమృతమునకు తరహాగా నున్నవి. ధరలు మొదలైన వాటికి ఈక్రింద నుడవారిండువానికి వ్రాయుడు:— 401
గ్యాల్లీ అండ్ కో., 149 బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

కుంకుమ పువ్వు

వ్యవస్థాపకులు నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనువారు మూర్ఖము లును గమనింపుడు. కరస్పాండెన్సు సెంటులగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—
ఎస్. నారాయణ అండ్ కంపెని.
(53) 21, హమ్మంపేటి, బాంబాయి.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.
(గంభీర:—గా. హరినర్సోత్తమరావు, ఎం. ఏ. శైలినులభము. కథలు చదివినట్లు చదువుకొన వచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయబడును. చందాపద్ధతి ఆరుసంచికలకు రు. 2-0-0 అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశరుసుము లేదు.
సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా వంపుదుము కలయువాడు:— ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము,
(21) 145, కాంపేటి, మదరాసు అని వ్రాయుడు.

ఇశాం! ఇండియామహిమ ఇశాం!
ఈ పుస్తకమునందు ఇండియాదేశముయొక్క విస్తృత విశేషములను అనేకకావ్యములలోనుండి గ్రహించి లోక దేశమున గోర ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాదేశ ములో జనించిన ప్రతివస్తువుయొక్క అవశ్యముగా జరుగ నలయును. ఈపుస్తకమునకు కలెక్షన్. తపాలాఖర్చులేదు.
వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవింద్రి, అతంతగ్నిగనా చౌవధాలయము, 157 బ్రాడ్వే, 219 36 మాంటురోడ్డు, మదరాసు.

367] నూతన రోమసంహిత బేగంసాహిసోప్

ఈమాండులి యే భాగ మున నుండు రోమములనే కాని ఈ నూతన రోమమారి సోపు ఒకకూరి వుడయోగించినయెడల రోమములను కుద్దుముగ పోగొట్టును.వర్షముయొక్క స్వభావమైన రంగును కాంతికిచెడుపుచేయక రోమములనుపోగొట్టునోక.
ఇది ఒకటి. కలెక్షన్లు పెట్టెకి 1-0-0పి.పి. ఖర్చు 4 అ.
ఆర్. వి. పండిట్ అండ్ కంపెని 6, బందరపేటి, మదరాసు.

కావలెను.

వేదశాస్త్ర ఫర్మపాఠశాల, పెక్కింద్రాబాదు.
శ్రీ శివానంద పండిత స్వామివారి పాఠశాలకు సా. గాధ్యయనపరు లై మోడకక ర్యాధికారు లగువా రొకరు తర్కవాక్యకరణములలో నొక్కదానియొక సుదర్శనై కా పాఠమును చెప్పగలవా రొకరును గావలసియున్నాడు ఈ రాదలచినవారు కంటిపి యొక్కింది వైదికానుశాసన ను త్రా మును వ్రాసి వేదసమామొనలగు విషయములను తెలిపికో: పార్థికులు. 401
కుం. మూర్కంజేశ్వర శాస్త్రి, శ్రీపండిత స్వామివారిమఠం, పెక్కింద్రాబాదు.

కావలయును

చంద్రికా కేళనువాసిని, కేళు మండు కొనువారము.
కేళనువాసిని కల సీసా 1-కి రూ 0-11-0 అ. కేళుమండు కల సీసా 1-కి రూ 0-8-0 అ. కేళనువాసిని త్రైముయొక్క ప్రాగ్ శస్త్రమునకు మెచ్చి మెనుచువచ్చేటుకొనిలపి ఏ. ఆర్ బానర్జీ, పి. వి. ఇ. వి. సి. యన్. గారు బహుమాన పత్ర మొనగి యున్నాడు. కేళుమండు గుణవిషయం సామా కాపకు చేయబడును. ఏజెంట్లకు మంచి కమిషన్యవబడును ఒకసారి పరీక్షించి చూచినచో మీకే తెలియును. అనే! యోగ్యతాపత్రికలు రెంటికిం యివ్వబడినవి. 411
చంద్రికాప్రొద్దు ప్రొద్దుటూరు. మదరాసుప్రెస్

స్వధర్మప్రకాశిని

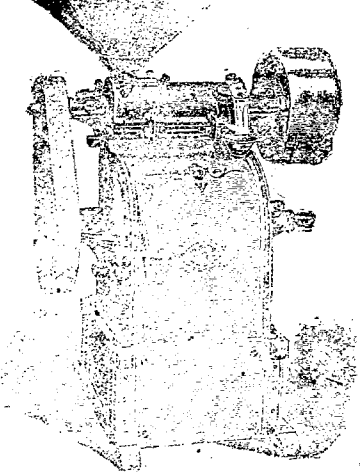
మతవిషయములను ప్రకటించు మాసపత్ర
ఈ పత్రిక 8 సంవత్సరముల నుండి ప్రకటింపబ చున్నది. ఇందలి విషయముల ప్రాగ్ శస్త్రమునగాంచి కలుపుల చుచోరాజులు రాజసౌఖ్యములయి ఆదరించుచున్నాడు.
సంవత్సర చందా రు 2-0-0.
ఇదిగాక మా సమీపమునందు సస్యరాంధ్ర ప్రయోగ ముతో ముద్రింపబడిన నిత్య కర్మానుష్ఠానాది అష్టాక్షగ్రంథ ములును, ధర్మశాస్త్రకారికాకతులతోను సకలవిధ సంభా నివారకముగ క్రొత్తగ ముద్రించిన వైశ్యమేధిక గ్రంథము లొట్టివైద్యగ్రంథములును, భారత, భాగవతాది గ్రంథములు కూడ లభించును. కలయేవారికి కేటాగును కూడ పంపగలము
మానేజరు, స్వధర్మప్రకాశిని, 407 గుంటూరు అని వ్రాసిడి.

నల్ల సంవత్సర పంచాంగము

నల్లసంవత్సర సిద్ధాంత పంచాంగము చక్కని కాగితములమీదను ముద్రిత మై విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నది. వ్యాపారస్థులకు 100- రూ. 1-4-0 చొప్పున నీయబడును. వలయు వారు మాఖ సు ౧గి లోపుగ సగము కిమ్ముతును ముందుగ మునియార్లరు చేసినచో మిగిలిన కిమ్ము తుకు పి. పి. గ వెంటనే రైలులో పంపబడును.
ఆంధ్రపత్రికా వ్యవస్థాపకుడు, పోస్టువాట్స్ 212 మదరాసు

“గార్డన్” సే వడ్డుదంచి బియ్యముచేయు మెషీను.

ఇంగ్లాండులో తయారుచేయబడినది.
సులభముగా తెలిసికొనవచ్చును.
ఘట్టిగా చేయబడినది.
సులభమర్చుతో పనిచేయవచ్చును.

క్రొత్త మాదిరి.
దక్షిణహిందూదేశమున, మధ్య పరగణాలలో అనేకవందలు పనిచేయుచున్నవి.
విడివిడిభాగములు ఎల్లప్పుడు దొరుకును. కావలసిన యితరవిషయములను, ధరలను, యీక్రిందివానికి వ్రాసి తెలిసికొనుడు.

టక్సు అండ్ కంపెని, ఇంజనీయరులు, 9, బ్రాడ్వే, మదరాసు